

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1890. Andra Kammaren. N:o 33.

Onsdagen den 30 april.

Kl. 11 f. m.

§ 1.

Justerades de i kammarens sammanträden den 22 och 23 innevarande april förda protokoll.

§ 2.

Föredrogs och bordlades för andra gången sammansatta banko- och lagutskottets utlåtande n:o 1.

§ 3.

Till kammarens afgörande förelåg till en början statsutskottets utlåtande n:o 56, med anledning af väckta motioner om ändring i villkoren för lån ur odlingslånefonden. Om ändring i villkoren för lån ur odlingslånefonden.

I en inom Andra Kammaren väckt motion, n:o 71, hade herr *C. G. Bergendahl* hemställt, att Riksdagen måtte för sin del besluta, att annuiteten för lån ur fonden till understödjande af odling af sankta marker måtte bestämmas att härefter utgöra åtta procent, deraf som ränta skulle räknas fyra procent å oguldna kapitalbeloppet.

Vidare hade herr *M. Andersson* i Löfhult i motionen n:o 183 föreslagit, att Riksdagen måtte besluta, att lån, som utlemnades af odlingslånefonden till torrläggning af sankta trakter och odlingsföretag, skulle vara räntefria de tre första åren och att derefter skulle erläggas fyra för hundra årligen samt årlig amortering, såsom hittills vore föreskrivet, samt att äldre lån i denna fond blefve i afseende på ränteberäkning likställda med nya lån, eller fyra för hundra.

På anförda skäl hemställde emellertid utskottet i föreliggande utlåtande, att ifrågavarande motioner icke måtte af Riksdagen bifallas.

Om ändring i
vilkoren för
lån ur odlings-
lånefonden.

Emot denna utskottets hemställan hade reservation anmäls af
herrar *Lasse Jönsson, J. Jonson* i Fröstorp och *L. F. Odell*.

(Forts.)

Efter föredragning af detta ärende anförde:

Herr Bergendahl: Då jag i år återkommit med samma motion, som jag vid sista riksdagen väckte om nedsättning af räntan å lån ur odlingslånefonden, så har det förnämligaste skälet härför varit den fortgående sjunkningen i räntefoten. Sedan emellertid Första Kammaren nu afslagit motionen, så har frågan fallit äfven vid denna riksdag. Jag tillåter mig dock att till kammarens bedömande framkomma med ett yrkande, hufvudsakligen lika med det jag i motionen anförde, sedan jag dessförinnan yttrat några få ord i sjelfva saken. Som herrarne väl veta, så erhåller odlingslånefonden sina medel dels från de annuiteter, som inflyta till statskontoret från gamla odlingslån, dels från de summor, som riksgäldskontoret skall tillskjuta för att fylla fonden till ett belopp för år af en million kronor, hvartill riksgäldskontoret bereder sig tillgångar genom försäljning af $3\frac{6}{10}$ procent-obligationer. Af de berättelser, som de båda senaste årens statsrevisorer afgifvit om granskning af riksgäldskontorets tillstånd och förvaltning samt af fullmäktiges i riksgäldskontoret berättelse till nu församlade Riksdag, inhemtas att den medelkurs, till hvilken dessa $3\frac{6}{10}$ procent-obligationer försåls, belöpt sig till öfver 99 procent, eller motsvarande en effektiv ränta å $3\frac{3}{4}$ procent. Nu har statskontoret i ett nyligen infordradt och till Kongl. Maj:t afgifvet utlåtande yttrat, »att den ränta, som riksgäldskontoret beräknade för derifrån lemnade försträckningar till fonden, uppginge till 4 procent, och att de tillgångar, som dessutom inflöte till fonden, eller annuiteterna å andra odlingslån, jemväl syntes böra lemna en ränteinkomst, ej understigande 4 procent». Såsom jag påpekat, böra icke dessa till statskontoret från riksgäldskontoret öfverlemnade medel åsättas högre ränta än $3\frac{3}{4}$ procent, hvartill således äfven annuiteterna böra beräknas.

Vidare säger statskontoret: »att låntagarna åtnjöte den förmånen, att ränta å odlingslån icke behöfde erläggas under de fem första åren från lånets första lyftningsdag, utan lades räntan vid de fem årens slut till den beviljade lånesumman». Ja, detta är verkligen en förlust, som staten får vidkännas genom detta lån, men också den enda, och har det nyligen blifvit anfördt i Första Kammaren af en ledamot af statsutskottet, då frågan för några dagar sedan inom nämnda kammare behandlades, att denna ränteförlust bör beräknas till ungefär $\frac{3}{10}$ procent.

Vidare säger statskontoret att, »med anledning häraf och då det icke kunde undvikas, att oförräntade behållningar å fonden inestode, nödigt vore, att fonden erhöle något högre ränta, än den fonden sjelf hade att erlagga». Jag kan icke förstå att sådana behållningar af någon betydighet skola behöfva inestå å fonden;

också visar det sig af det utdrag jag har i min hand af rikshufvudboken för åren 1884—1888, att så ej varit förhållandet; af detta inhemtas: *Om ändring i villkoren för lån ur odlingslånefonden.*

att vid slutet af år 1884	voro utlemnade lån till kr.	2,640:—	
» » 1885	» » »	521,915:—	(Forts.)
» » 1886	» » »	1,324,225:—	
» » 1887	» » »	2,144,475:—	
» » 1888	» » »	2,478,100:—	

under det att fondens storlek vid motsvarande tidpunkter utgjort:

vid slutet af år 1884 kr.	286,000:—
» » » » 1885 »	560,060: 66
» » » » 1886 »	1,438,800: 99
» » » » 1887 »	2,208,489: 43
» » » » 1888 »	2,621,297: 41

För öfrigt ligga statens många kassor städs inne med vida större räntelösa belopp än de här ifrågavarande.

Vidare säger statskontoret, »att det derjemte syntes tvifvelaktigt, om man än vidare kunde påräkna att erhålla penningar till den låga räntefot, hvaremot under senare tiden penningar lemnats vid upplåning mot fullgod säkerhet». Med anledning häraf ber jag att få hänvisa till hvad fullmäktige i riksgäldskontoret anfört i sitt utlåtande af den 30 sistlidne januari, hvaruti säges att, af anförda skäl, »fullmäktige hade för afsigt att bestämma räntan å de belopp, som under innevarande år komme att till statskontoret för fondens räkning öfverlemnas, till $3\frac{3}{4}$ procent för år». Om man nu från dessa $3\frac{3}{4}$ procent drager den beräknade ränteförlusten $\frac{3}{10}$ procent, så finner man att staten skulle, om räntan nedsattes till 4 procent, göra en eftergift af $\frac{1}{20}$ procent, då staten deremot vid nuvarande räntefot, $4\frac{1}{2}$ procent, gör en vinst på låntagarens bekostnad af nära $\frac{1}{2}$ procent, och hemställer jag om det icke är lämpligare, att staten påtager sig denna obetydliga förlust, än att staten förtjenar på låntagaren, hvilken ringa förlust dessutom återvinnes genom den högre taxering, som kommer att åsättas de hemman, hvilka genom odlingslånefondens medverkan förökad och komma att föröka sin åkerareal med jord af i allmänhet yppersta beskaffenhet.

Det säges, att dessa odlingslån icke alltid åstadkomma den nytta, som dermed afses. Jag tror emellertid icke, att detta påstående är befogadt, emedan de skärpta bestämmelser, för lånens erhållande, som äro stadgade, och den kontroll, som staten utöfvar öfver deras tillämpning, är af den beskaffenhet, att jag är fullt öfvertygad om att företaget, åstadkomma genom lån ur denna fond, ej kunnat misslyckas.

Jag anser därför, att Riksdagen bör göra allt hvad den kan för att uppmuntra uttagandet af medel från odlingslånefonden, hvarigenom i synnerhet en mängd större företag med flere delegare skola komma till stånd.

Om ändring i
vilkoren för
lån ur odlings-
lånefonden.

(Forts.)

Hvad nu orsaken kan vara, att odlingslånefonden så litet be-
gagnats mot hvad man kunnat vänta, kan jag naturligtvis ej med
bestämmdhet säga, men jag har hört uppgifvas, att den höga ränta,
som staten tager, i väsentlig mån bidragit att hämma en del företag,
som äro beroende af dylika lån, och jag tror, att den höga räntan
fortfarande kommer att medföra samma verkan.

Jag har här en uppgift, hemtad ur samma rikshufvudbok jag
nyss omnämnde, hvaraf synes, att de till och med 1888 utlemnade
lånen ej belöpt sig till högre belopp än kronor 2,621,297.41, så-
ledes ej mer än ungefär halfva den summa, 5,000,000 kronor, som
kunnat erhållas.

Mig förefaller därför, att frågan ej, som utskottet säger, är för
tidigt väckt, hvarför jag, herr talman, tager mig friheten att fram-
ställa följande yrkande: att, med afslag å utskottets hemställan, Riks-
dagen måtte besluta att, med bibehållande af 8 procent annuitet för
lån från fonden till understödjande af odling af sank marker, räntan
å samma lån med nästkommande års ingång skall beräknas efter
4 procent å oguldna kapitalbeloppet.

Herr Peterson i Hasselstad: Då denna motion först behand-
lades på afdelningen, så hade jag ett svagt hopp, att motionärens
förslag skulle bifallas. Men när afdelningen inhemtade upplysningar
från riksgäldskontoret om möjligheten att lemna dessa lån mot 40
procent ränta, så befans det, att detta ej kunde ske utan förlust för
staten. Min önskan kom således icke att gå i fullbordan. Motio-
nären har sagt, efter att hafva gått igenom hvad riksgäldskontoret
meddelat, att det blott skulle blifva en liten förlust, som staten
skulle få vidkännas, derest räntan nedsattes till 4 procent.

Ja, detta är fullkomligt riktigt, och skall staten träda emellan,
så har ju Riksdagen rättighet att besluta detta. Men statsutskottet
har icke ansett sig kunna tillstyrka, att staten skulle nedsätta räntan
för enskilda låntagare till lägre belopp än staten sjelf får betala å
sina lån. Fullmäktige i riksgäldskontoret hafva för öfrigt i det till
till statsutskottet afgifna utlåtandet sagt, att intet skall försummas
för att, så fort räntefoten nedgått, nedsätta räntan för låntagarne.

Äfven den andre motionären herr Magnus Anderssons framställ-
ning har utskottet afstyrkt. Han önskar, att staten måtte genom
större understöd bidraga till odlingsföretag samt vattenaftappningar
än som hittills varit fallet. Ja, detta kunde nog vara önskligt; men
man måste väl taga hänsyn till hvad 1883 års Riksdag, som anlog
medel till odlingslånefondens bildande, yttrade.

Sedan Riksdagen uttalat den mening, att Riksdagen funnit det
vara af vigt, att staten verksammare än dittills befrämjade odlings-
arbetet i landet, men att vid de åtgärder, hvilka staten derutinnan
kunde vilja vidtaga, en viss försigtighet torde vara af nöden, yttrade
Riksdagen vidare följande:

»I detta hänseende synes det i främsta rummet vara nödvändigt att undvika sådana mått och steg, som skulle kunna leda till en konstlad företagsamhet i större omfång eller med större hastighet, än som vore med en sund ekonomisk utveckling förenliga.

*Om ändring i
vilkoren för
lån ur odlings-
lånefonden.*

(Forts.)

Riksdagen kan, med hänsyn härtill, ej annat än biträda den af Eders Kongl. Maj:t uttalade åsigt, enligt hvilken lån bör lemnas till belopp, som motsvarar endast kostnaden för torrläggningen, men icke kostnaden för den egentliga odlingen. Det kan visserligen vara möjligt, att med denna begränsning månget odlingsarbete, som eljest skulle företagits, ej så snart kommer till utförande, men detta förhållande synes vida att föredraga framför möjligheten deraf, att staten genom en allt för långt gången uppmuntran skulle i affärsföretag inleda enskilde, som saknade utväg att sjelfva anskaffa medel till den rent produktiva delen af arbetet. Om staten på sådant sätt lemnade hela det erforderliga förlaget, skulle och lätteligen häraf kunna blifva en följd, att de vidsträckta, odlingsbara mossarne af förvärfsbegäret gjordes till föremål för en öfverspekulation, så mycket vådligare, som den kunde bedrifvas i ett ovanligt vidsträckt omfång, och hvilken med deraf följande reaktion i längden ej kunde vara nyttig hvarken för jordegarne, för det ekonomiskt sunda, efter omsorgsfull pröfning beslutade odlingsarbete, hvilket staten vill befämja, eller för landet och dess näringar i det stora hela.»

Så yttrade Riksdagen då, och jag tror det gäller ännu. Jag vill för öfrigt fästa kammarens uppmärksamhet derpå, att om Riksdagen nu beviljar motionärernas framställningar, bör man också i konsekvens dermed bifalla hvad som förekommer i nästföljande statsutskottets utlåtande, eller nedsätta räntan å alla de af staten till enskilda jernvägsbolag lemnade lån till 4 procent. Men då staten sjelf icke har sina lån mot denna ränta, måste staten ovilkorligen vidkännas en uppoffring för de enskilde låntagarnes skull. Vill kammaren besluta detta, så icke skall jag sörja deröfver, men statsutskottet har i följd af det utlåtande, som riksgäldsfullmäktige afgifvit, icke kunnat hemställa om annat än det som det nu gjort.

Jag skall på grund af hvad jag nu anfört hemställa om bifall till utskottets förslag.

Herr Andersson i Löfhult: Jag skall äfven anhålla att få yttra några ord med anledning af utskottets utlåtande, som jag icke är fullt belåten med.

Det synes mig som om utskottet hufvudsakligen sett denna fråga från långifvarens, statens synpunkt och alls icke fäst sig vid låntagarnes fördelar. Men saken borde väl skärskådas från begge dessa sidor. Det syftemål, som Riksdagen afsåg med uppläggande af denna odlingslånefond, var naturligtvis att hjälpa jordbrukarne, så att de skulle kunna torrlägga en mängd sankta marker och derigenom få mera odlingsbar jord. Detta kunde icke ske utan statens mellankomst. Då bestämdes också att räntan å lånen ur denna fond skulle

Om ändring i utgå med samma belopp, som staten sjelf då fick betala för sina villkoren för lån, det vill säga 5 procent. Men numera får staten, såsom allmänt är känt, låna penningar mot mycket lägre ränta, och då kan man väl med skäl fordra, att staten nedsätter räntan för sina låntagare till 4 procent. Staten har nu visserligen redan nedsatt räntan till $4\frac{1}{2}$ procent, men borde dock kunna medgifva en ytterligare nedsättning med $\frac{1}{2}$ procent.

(Forts.)

Dessutom har för lånens erhållande stadgats en hel mängd reglementariska bestämmelser, såsom uppmätning, gradering och kartläggning af de marker, som skola torrläggas, hvilket vållar kostnader för dem, som ämna utföra dylika företag. Derför hafva också i den ort, jag tillhör, många bolag, som bildats för sankta mossars torrläggning, upplånat penningar, icke från staten, utan från andra håll, såsom i sparbanker och dylikt, der de få dem billigare än af staten. Jag anser därför, att det skulle vara särdeles lämpligt, att staten genom beviljande af billigare lån sökte uppmuntra jordbruket. Men utskottet synes tvärtom vilja hålla igen, så att icke detta nyodlings-system skall utvecklas för mycket. Detta kan jag för min del icke förstå. Jag har nemligen trott, att ju mera jord som kunde uppodlas eller förbättras, så att den frambringade bättre skördar, till desto större gagn skulle det vara för staten lika väl som för den enskilde jordbrukaren.

På grund af hvad jag nu anfört ber jag att få yrka bifall till motionen, sådan jag framställt densamma.

Häruti instämde herr *Wieslander*.

Herr Petersson i Dänningelanda: Jag skall också yrka bifall till herr Magnus Anderssons motion.

Det har ofta talats och skrivits om Sveriges slumrande millioner, och man har, kanske icke utan skäl, trott, att dessa till en del skulle ligga i våra vattendränkta mossar och myrar. Att denna uppfattning äfven delats af statsmagterna, kan man förstå deraf att för några år sedan inrättades en s. k. odlingslånefond. Det dermed afsedda ändamålet har dock icke i allo vunnits, därför att det fordras uppfyllande af så många reglementariska föreskrifter för erhållande af lån från denna fond, att sådant nästan blir omöjligt för de mindre jordbrukarne. Om nu staten möjligen skulle göra en ringa uppoffring för att bispringa dessa mindre jordbrukare med odlingslån mot billigare vilkor, än de kunna erhålla hos andra penningeinträttningar, blefve det i alla fall icke någon förlust för staten; ty ju fortare man kunde förvandla dessa vattensjuka marker till bördig åkerjord, desto förr skulle staten äfven hafva fördel deraf. Jordens taxeringsvärde blefve större, och jernvägarnes inkomster komme att ökas i följd af större spanmäls- m. fl. transporter, och för en möjligen ringa uppoffring skulle staten således få mer än skäligen ersättning på detta sätt.

Man har ju äfven vid denna riksdag motionerat om att söka skaffa den mindre bemedlade befolkningen jordbruk genom statens mellankomst. Hvarför skulle man då icke lika väl hjälpa dem, som redan hafva små jordlotter, så att de kunna behålla dem och möjligen föröka dem? De kunde då slippa öfvergifva fosterlandet och emigrera till Amerika, såsom i många fall skett. En ränta af 4 procent, såsom motionären, Magnus Andersson, föreslagit, kan icke anses så ovanligt låg, då bankinrättningar nu lemna lån mot denna ränta och god säkerhet. Men det vore en verklig hjälp för jordbrukarne, om dessa lån blefve räntefria de tre första åren. Detta vore en ringa uppoffring från statens sida, men deremot en stor fördel för de enskilda jordbrukarne.

*Om ändring i
vilkoren för
lån ur odlings-
lånefonden.
(Forts.)*

Jag tror sålunda att Riksdagen handlade välbetänkt, om den inginge på herr Anderssons förslag, till hvilket jag äfven yrkar bifall.

Herr Jönsson i Mårarp instämde i detta yttrande.

Herr Lasse Jönsson yttrade: Inom statsutskottet var jag af den åsigt, att vi i synnerhet skulle söka understödja dem, som hädanefter sökte lån ur odlingslånefonden. Af statistiken har jag nemligen funnit att det ändamål, som man åsyftade med denna fond, eller att den skulle förvandla ofruktbara mader till bördiga åkerfält, icke i någon afsevärd mån vunnits. De farhågor, som uttalades af statsutskottet vid 1883 års riksdag och hvarom Riksdagen då skref till Kongl. Maj:t, hafva alls icke besannats. Riksdagen har helt och hållet missräknat sig, då den aflät denna skrivelse, hvari manades till stor försigtighet gent emot sådana konstlade företag, som genom dessa lån skulle uppstå. Jag ansåg därför, att Riksdagen borde på allt sätt söka visa det origtiga i denna sin åsigt och därför, om icke direkt bringa understöd, åtminstone icke tillåta att staten gör en förtjenst på de penningar, som upplånats för dessa nyttiga företag. Jag vill därför till en början understödja herr Magnus Anderssons motion, men då denna inom utskottet icke vann något gehör och då man nu icke kan vinna något derutinnan, sedan Första Kammaren godkänt utskottets hemställan, skall jag nu förena mig i den andre motionären herr Bergendahls yrkande, att räntan på dessa lån, så väl de redan utlemnade som dem som hädanefter erhållas, måtte nedsättas till 4 procent. Den förlust, som härigenom skulle drabba staten, är nästan omärklig, den skulle högst uppgå till $\frac{1}{20}$ procent, hvilket alls icke är någon förlust att tala om. Den skulle för öfrigt kunna blifva ännu mindre, om man ville undvika dessa transaktioner mellan riksgäldskontoret och statskontoret, som nu ega rum för denna fond.

För att möjligen kunna vinna något skall jag således yrka bifall till herr Bergendahls skrifvelseförslag.

Herr Herslow: Statsutskottets utlåtande i denna fråga synes mig ega en så utredande och fullständig motivering, att vi långt

Om ändring
vilkoren för
lån ur odlings-
lånefonden.

(Forts.)

ifrån alltid kunna tacka utskottet för en sådan. I föreliggande fall vet jag dock knappast, om det varit fullt behöfligt. Mig synes det, som skulle icke stora bevis krävas därför, att om staten eller någon annan uppträder som förlagsgifvare, och denne förlagsgifvare bevisligen i dag sjelf kan låna till $3\frac{1}{2}$ eller 4 procent, han icke därför kan nedsätta räntan på sådana lån, som han utlemnat under tider, då han sjelf lånade mot högre räntesats; att vidare den, som drifver en sådan rörelse — vare sig staten eller den enskilde — att han tager penningar från ett håll för att lemna till ett annat, är fullt berättigad att tillse, att, äfven om han icke beräknar göra någon vinst, han åtminstone icke ådrager sig någon förlust; samt slutligen att hvarje låntagare, statens lika väl som den enskildes, har en alldeles klar förpligtelse att antingen uppfylla de villkor till fullo, som voro vid lånets mottagande fästa, eller ock — om han så kan få — återbetala lånet. Jag säger: »om han så kan få» — ty, som vi veta, redan det att få återbetala ett lån är en mycket stor fördel. Här finnes i landet hundratusentals låntagare i hypoteksbankerna, som ingenting lifligare begära än detta, men icke kunna få det. Så mycket anser jag emellertid att staten bör kunna bevilja, så att, om man vill återbetala ett sådant lån, emedan man, som det heter, kan skaffa sig billigare pengar på andra håll, staten då må gå in på lånets återbetalande. Men deremot anser jag det vara oklokt och origtigt af staten att så ställa sig med utlåningen, att den icke täcker inlåningskostnaden. Staten skall då beskatta några för att låna ut åt andra, och något så obilligt har Riksdagen vid beviljande af dessa lån aldrig afsett.

Det är väl också endast gent emot staten man kan komma med sådana anspråk, att, sedan man med mycken vigilans och mycket bönfällande arbetat på att få ett lån, man snart derefter uppträder med begäran om lånevilkorens förmildring, låneräntans nedsättning, så kommer med begäran om räntefrihet samt slutligen, såsom vi sett, med yrkande om afskrifning. Det är icke mer än ett par dagar sedan vi här hade en liten dust med vår från långa år tillbaka välbekanta Vesa-fråga. Den gamla, hederliga Vesan, som hvart eller hvart annat år tittar här i riksdagen för att se, om något finnes att få! Nå väl! Vesan är långt ifrån någon sär egen individ: hon är en typ för ett helt slägte, som har mycken snabbhet att föröka sig. I både detta utskottsbetänkande och det som följer näst efter se vi en hop »små-vesor» sticka upp sina nätta hufvuden — och der komma många efter dem. Redan när denna stora mossodlings- och torrläggningsfond inrättades, fruktade jag, icke att den i början skulle missbrukas, men deremot att den längre fram skulle bli en synnerligen lämplig jordmån för framkläckandet af »Vesor». Och det synes som om den farhågan nu skulle besannas. Slägtet tyckes verkligen trifvas bäst i sjöar och mossar. Ja jag trodde nästan, att det uteslutande var ett vattenslägte, till

dess jag i nästa betänkande fick se, att det också kan lefva och fortplanta sig på land.

Mitt råd till kammaren är att hafva ögat väl fäst på ynglet. Jag är aldeles öfvertygad om, att i fall det icke genast från början affärdas, när det kryper fram, så hafva vi en fullkomlig invasion utaf dessa smådjur att förvänta här i kamrarne. Ur synpunkten af statens ekonomiska framtid råder jag till att redan från början fastslå den grundsatsen, att vid dessa lån, såsom vid alla andra, låneaftalet skall respekteras, och yrkar bifall till utskottets förslag.

*Om ändring i
vilkoren för
lån ur odlings-
lånefonden.*

(Forts.)

Herr Pehrson i Törneryd: Det föreliggande betänkandet sönderfaller i två afdelningar derutinnan, att de särskilda motionärerna endast i *en* punkt äro ense, nemligen angående nedsättning utaf räntan på lån ur odlingslånefonden från $4\frac{1}{2}$ till 4 procent. Hvad som nu har blifvit yttradt härom till försvar för utskottets förslag torde vara tillfyllestgörande; något vidare lär icke vara nödigt att tillägga. Jag ber dock att, utom det som redan derutinnan blifvit sagdt, få fästa uppmärksamheten på en omständighet, den nemligen, att när motionärerna åberopat, att för de medel, som riksgäldskontoret förskjutit till odlingslånefonden, behöfver staten icke betala mer än 4 % ränta, tror jag icke motionärerna i detta fall räknat riktigt. Af den redogörelse härom, som finnes i statsutskottets betänkande intagen, se vi, att statens 3,6 procent-obligationer vid utsläppningen hafva under 1887 endast betingat 96 %, under 1888 i medeltal för detta år $98\frac{3}{4}$ %, och att först 1889 parikursen uppnåtts samt 1890 ernåtts något deröfver. Men inom den förstuämnda kategorien utgör beloppet försålda obligationer 9,975,000 kronor, under det att de 1889 och 1890 försålda 3,6 procent-obligationerna uppgå till ett sammanlagdt belopp af 7,600,475 kronor. Nu har medel för en del af de obligationer, som blifvit försålda under parikurs, användts såsom försträckning till denna lånefond. Häraf finner man, att statens ränta på de till denna lånefond förskjutna penningarne ingalunda behöft understiga 4 procent, utan i stället kan sägas varit omkring 4 procent. Det synes mig, som om motionärerna och de, som hysa samma uppfattning som motionärerna i denna fråga, borde för tillfället vara tillfredsställda med den utredning frågan nu sålunda har fått. Utaf fullmäktiges i riksgäldskontoret utlåtande framgår, att fullmäktige — det första sådant låter sig göra — äro betänkta på att nedsätta räntan å de medel, som riksgäldskontoret förskjutit till lånefonden i fråga. Fullmäktige i riksgäldskontoret hafva härom yttrat, att de ej skola underlåta att nedsätta räntefoten å de till odlingslånefonden hädanefter utgående förskott, i den mån riksgäldskontorets upplåning för ändamålet dertill gifver anledning.

Hvad åter beträffar den del utaf de gjorda framställningarna, som afser dels räntefrihet å odlingslånen under de tre första åren,

Om ändring i
vilkoren för
lån ur odlings-
lånefonden.
(Forts.)

dels att staten skulle lemna lån icke allenast till afdikningen, utan äfven till sjelfva odlingen, så har endast något litet derom under diskussionens gång hittills blifvit yttradt. Jag skall därför be att få anföra något med anledning af denna del utaf frågan. Beträffande det, att staten skulle lemna lån äfven till sjelfva odlingskostnaden, måste man taga i betraktande, att det under vanliga förhållanden är fråga om lån ur odlingslånefonden för sådana lättare odlingsföretag, som bestå uti afdikning och uppodling af våra mos-sar. Ofta uppgöres af vedenbörande tjenstemän kostnadsberäkningen för sjelfva afdikningen, hvartill lån nu erhålles, så, att man för den icke allenast kan verkställa sjelfva afdikningen, utan äfven någon del af odlingsarbetet. Jag klandrar dem icke för detta, ty det är icke sagdt, att de vid beräkningen kunna träffa de verkliga kostnaderna precis; men jag anmärker det såsom ett sakförhållande. Jag vill härmed icke säga, att häruti kan ligga någon stor oegentlighet. Det beror till stor del på, huru den som verkställer denna odling i framtiden sköter den, om han ombesörjer den på ett rätt sätt eller icke. Det låter tänka sig, att några odla för att hastigt och lustigt taga så stor inkomst som möjligt af nyodlingen, utan att tilldogose densamma med tillräckligt utaf gödningsämnen och tillräckligt god skötsel och nödigt underhåll utaf sjelfva afdikningen o. s. v. Om detta låter sig säga, då måste man komma att tänka på en annan sak, den nemligen, att en sådan odling kan — i stället för att medföra en fördel för egaren och egendomen — snarare blifva tvärtom. Och då komma vi in på statens förmånsrätt för odlingslån framför de föregående fordringsegarne, hvilkas fordringar grunda sig på inteckningar i hemmanen. Ja, vi komma in på denna statens tysta förmånsrätt, som icke här vid lag får förbises, utan i stället noga tagas med i räkningen. Det är därför jag i detta ser ett af skälen, och kanske det viktigaste, emot att utsträcka statens skyldighet till att lemna lån icke allenast till sjelfva afdikningen, såsom nu är fallet, utan äfven till odlingen.

Med anledning af hvad som redan före mig blifvit sagdt anser jag mig icke böra upptaga kammarens tid vidare, utan anhåller, på de skäl som förebragts för bifall till utskottets förslag, att få yrka bifall till detsamma.

Herr Stjernspetz: Ehuru jag för min del gerna iustämmer i motionärernas förslag och gerna såge, att räntan å odlingslån kunde nedsättas, så snart staten icke derpå komme att lida någon förlust, så vill jag dock icke upptaga kammarens dyrbara tid genom att plädera för en sådan sak, då frågan redan genom Första Kammarrens beslut är afgjord, utan ber att få inskränka mig till att yrka bifall till utskottets förslag.

Herr Odell: Som herrarne finna, har äfven jag reserverat mig mot utskottets förslag och har gjort det på den grunden, att jag

icke trott — och jag tror det icke heller nu — att staten skall göra någon vinst på den enskilde. Jag har icke trott, att staten bör göra det, ej heller att staten *vill* göra det. Emellertid ber jag att få förutskicka den anmärkningen, att jag sjelf icke har sökt erhålla något odlingslån, ej heller kommer att söka erhålla något sådant. Derigenom tror jag mig kunna lugna herr Herslow och ådagalägga, att jag icke hör till det slägte, om hvilket han talade. Men det kan icke nekas, mine herrar, att denna odlingslånefond, så vacker den än är till namnet, dock i verkligheten är till föga gagn. Det är alldeles odisputabelt, att staten icke skulle förlora något, äfven om den sänkte räntan till 4 procent, såsom det blifvit begärdt af motionären, herr Bergendahl. Jag är öfvertygad om, att, i fall de många mindre jordbrukarne inom landet skulle genom så beskafade lån kunna utföra de förberedande arbetena, såsom afdikning och dylikt, på sådana marker de ämna odla, staten, då en sådan odling blifvit utförd och kunde komma in i hemmanstalsräkningen, skulle få igen hvad den på detta sätt utlånat mot en lägre ränta. Jag kan icke heller tro att staten behöfver riskera att förlora något, enär vederbörande myndigheter alltid söka på ett för staten betryggande sätt utlemna sådana lån.

*Om ändring i
vilkoren för
lån ur odlings-
lånefonden.*

(Forts.)

Det förefaller mig verkligen underligt att man söker på detta sätt motsätta sig ifrågavarande sak, som är afsedd att blifva till nytta för landet och i synnerhet för de mindre bemedlade jordbrukarne. Herrarne förstå mycket väl, att den vidlyftiga apparaten för ett sådant låns erhållande blir temligen dyr för den lånesökande. Innan vederbörande verkstält öfversigten och uppskattat värdet af de fält, han ämnar odla m. m., går säkerligen den ränta, han får erlægga, upp till 4½ procent, ja, kanske till närmare 5 procent, och detta blir tungt nog för en person, som behöfver ett sådant lån.

Jag vet väl att åt saken ingenting i dess nuvarande läge kan göras, då Första Kammaren redan beslutat i öfverensstämmelse med utskottets hemställan. Men jag vill dock till den kraft och verkan det hafva kan förena mig med herr Bergendahl i haus yrkande om bifall till den nämnda skrifvelsen.

Härmed var öfverläggningen slutad; och efter det herr talmannen till proposition upptagit hvar och ett af de tre särskilda yrkanden, som under öfverläggningen förekommit, biföll kammaren utskottets hemställan.

§ 4.

Föredrogs vidare statsutskottets utlåtande n:o 57, i anledning af väckt motion om nedsättning af räntan å de till enskilda jernvägsanläggningar lemnade låneunderstöd af statsmedel.

I detta utlåtande hemställde utskottet, att ifrågavarande, inom Andra Kammaren af herr *J. A. Johansson* i Strömsberg väckta motion (n:o 49) icke måtte af Riksdagen bifallas.

Om ändring i villkoren för lään ur odlingslänefonden.
(Forts.)

Motionären, herr Johansson i Strömsberg, begärde ordet och yttrade: Då Första Kammaren redan bifallit det föreliggande utskottsbetänkandet, och jag derjemte är förvissad derom, att kammaren skall blifva mig tacksam, om jag icke håller något föredrag i detta ämne, skall jag blott be få yrka bifall till min motion och afslag å utskottets hemställan.

Herr Persson i Mörarp: Då motionären icke förebragt något skäl för bifall till sin motion, skall jag icke närmare inlåta mig på frågan, utan anhåller på de skäl som utskottet anfört om bifall till utskottets hemställan.

Vidare anfördes ej. Utskottets hemställan bifölls.

§ 5.

Likaledes bifölls statsutskottets härefter föredragna utlåtande n:o 58, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående byte af mark mellan kronan och Örebro stad.

§ 6.

Om fixering af kyrkotionden.

I ordningen förekom dernäst statsutskottets utlåtande n:o 59, i anledning af väckta motioner i fråga om reglering af viss kyrkotionde och helgonskyld m. m.

Herr *A. Persson* i Mörarp hade i motion n:o 150 hemställt, att Riksdagen ville för sin del besluta, att den spanmål, som nu i vissa provinser utginge ur viss jord under namn af kyrkotionde och helgonskyld, skulle fixeras till bestämdt penningbelopp för hvarje afgiftsskyldigt hemman, att utgöras med den summa, som utgjorde medeltalet af lösningspriset för de sista tio åren, dock så att, der detta belopp slutade i bråk af öre, detta skulle bortfalla; samt att Riksdagen måtte i skrifvelse till Kongl. Maj:t, vid anmälan af detta sitt beslut, anhålla att Kongl. Maj:t täcktes gå i författning om utfärdandet af de föreskrifter i ämnet, som vore nödiga för ändamålets vinnande.

Under *punkten 1* af föreliggande utlåtande hemställde emellertid utskottet, att hr *A. Perssons* förevarande motion, i hvad den afsåge en fixering af kyrkotionden, icke måtte af Riksdagen bifallas.

Sedan denna utskottets hemställan blifvit uppläst, begärdes ordet af motionären, hvilken inom utskottet varit af skiljaktig mening och nu anförde: Då jag till Riksdagens pröfningsfråga framlade föreliggande motion, trodde jag verkligen icke att den skulle möta så ener-

giskt motstånd, som den gjort. Jag ber få förutskicka den anmärkningen, att, om ett förslag, sådant som jag åsyftat, vunne Riksdagens bifall, hvarken tiondegifvarne derigenom skulle tillskyndas någon fördel eller staten derigenom lida någon förlust. Förslaget afser ingenting annat än en förenkling i uppbördsväsendet, och jag vågar påstå att, om det vore förhållandet, att statens tjenstemän skulle uppbära ifrågavarande afgift, en reform i sådant syfte, som jag föreslagit, säkerligen för länge sedan varit genomförd.

Om fixering af kyrkotionden.

(Forts.)

Som må hända icke alla af kammarens ledamöter hafva närmare reda på, i hvilken form denna tionde utgår, ber jag få nämna att, såväl hvad beträffar kyrkotionden som den i nästa punkt omnämnda helgonskylden, det är föreskrifvet att de spanmålsbelopp, som dertill utgå, skola lösas efter tio års medelmarkegångspris samt att de utgå af vissa hemman till olika storlek, oberoende af dessa hemmans vare sig hemmantal eller taxeringsvärde. Genom de tid efter annan skedda förändringarna i mått- och målsystemet har det blifvit snart sagdt alldeles olidligt att utgöra ifrågavarande utskylder. Det förhåller sig nemligen så, att för ett hemman kan belöpa sig ett belopp i kappar af korn, råg och hafre, hvilka skola, såsom jag nämnde, erläggas och utdebiteras efter det sista tioårs-markegångspriset, och då är man nödsakad att vid uppbörden sitta och förvandla detta efter de nya spanmålsmåttan i hektoliter och liter. Man får då en massa af decimaler att räkna ut för hvarje hemman, så att sjelfva uträkningen tager en enorm tid. Jag har nu med mitt förslag blott afsett, att man skulle förenkla ifrågavarande uppbördssätt genom att på hvarje hemman öfverföra ett visst kontant belopp i stället för ett visst belopp kappar spanmål. Förhållandet är, att ifrågavarande tionde verkar på de särskilda hemmanen alldeles lika som kronotionden verkar. Nu anför utskottet såsom skäl mot den åtgärd jag föreslagit den omständigheten, att redan 1882 års skatteregleringskomité hade påpekat ifrågavarande förhållande, samt att derefter vid åtskilliga riksdagar förslag väckts ej blott om fixering af detta tiondebelopp, utan jemväl om dess afskrifning, åtminstone i likhet med hvad som skett beträffande kronotionden. Men, säger utskottet, då Riksdagen afslagit de motioner, som i detta afseende blifvit väckta, och då frågan ännu är beroende på Kongl. Maj:ts pröfning, har utskottet icke velat tillstyrka en åtgärd, gående i den riktning jag föreslagit. Jag kan icke neka till att den omständigheten, att Riksdagen afslagit ifrågavarande motioner om fixering eller afskrifning af kronotiondebeloppet, synes mig ännu mera tala för den reform jag föreslagit. därför att jag anser, att, då Riksdagen tid efter annan afslagit sådana framställningar, man nu icke längre bör uppskjuta en reform, som icke kan minska statens inkomster eller vara till någon annan nackdel för staten och ej heller till någon fördel för den enskilde, utan blott leda till förenkling i uppbördsväsendet. Jag ber herrarne taga i betraktande, att denna uppbörd verkställas af kommunens förtroendemän, hvilka icke åtnjuta någon aflöning för

Om fixering af detta besvär, och det är ett ganska tungt arbete nu, sedan man icke mera i markegångstaxorna upptagit spanmålen i den form, som be-
 (Forts.) loppen nu utgöra.

Under sådana förhållanden hade jag verkligen trott, att Riksdagen skulle kunna våga sig på en så billig reform, som jag föreslagit. Men då utskottet icke velat understödja en så obetydlig sak, och då Första Kammaren redan afslagit den gjorda framställningen, som således icke kan föranleda någon åtgärd, skall jag ej göra något yrkande.

Häruti instämde herr *Olsson* i Ornakärr.

Vidare yttrades icke. Kammaren biföll utskottets hemställan.

Punkten 2.

Bifölles.

§ 7.

Härefter företogs till behandling bevillningsutskottets betänkande n:o 7, angående tullbevillningen.

Punkterna 1 och 2.

Bifölles.

Punkten 3.

Ang. borttagande af tullen å fläsk.

Rubriken *fläsk* är i gällande tulltaxa af följande lydelse:

<i>Fläsk:</i>		Kr. öre.
rökt	1 kilogram	— 25
andra slag	1 kilogram	— 20

Herr *J. P. Dahlberg* hade i en inom Andra Kammaren väckt motion (n:o 27) i hvilken herrar *J. Carlsson* i Nysäter, *J. Nydahl*, *S. J. Kardell*, *M. Tysk* och *O. H. Ström* instämt, föreslagit, att gällande tulltaxa måtte erhålla följande förändrade lydelse:

<i>Fläsk</i> , rökt, per kilo	25 öre,
andra slag	<i>fria</i> .

Utskottet hemställde dock, att förevarande motion icke måtte af Riksdagen bifallas.

Efter föredragning af punkten anförde:

Herr *Dahlberg*: Jag får erkänna, att jag varit mycket tveksam, huruvida jag skulle väcka ifrågavarande motion eller icke, enär

jag naturligtvis måst tillstå för mig sjelf, att utsigten till framgång vore mycket ringa. Det betänkande, som bevillningsutskottet nu afgifvit, har icke heller ökat mina förhoppningar härutinnan, men deremot i hög grad styrkt mig i min åsigt om det fullt berättigade i motionens framlemnande. Jag finner nemligen de skäl utskottet anført för sitt afstyrkande af motionen lindrigast sagdt ganska betydelselösa, hvilket jag hoppas kunna visa i den kritik öfver utskottets utlåtande jag skall tillåta mig att göra.

Det första af de skäl, som i betänkandet anföras mot afskaffandet af fläsktullen, och hvarpå utskottet tyckes lägga synnerlig vikt, är, »att svinskötseln särskildt för våra mindre hemmansegare och jordtorpare erbjuder en ej föraktlig och ej så lätt ersatt förvärfskälla, och genom den användning, som derigenom beredes åt eljest värdelöst affall, är svinskötseln af den största betydelse för vår mejerihandtering». Hvad nu först beträffar att svinskötseln skulle vara en värdefull binäring för våra mindre hemmansegare och jordtorpare, så innebär detta påstående utan tvifvel en obestriddig sanning, men jag kan omöjligen inse, huru denna sanning kan komma i någon som helst kollision med det berättigade yrkandet på att importeradt fläsk må befrias från den å denna vara åsatta tull. Det läser icke kunna bestridas, att afsättningsorten för dessa mindre hemmansegare och jordtorpare i allmänhet är temligen gifven, likasom jag tager för afgjort, att ganska litet af denna produktion, som utan tvifvel för mången är en mycket viktig förvärfskälla, kommer, åtminstone på direkt väg, de orter till godo, som hafva ett särskildt behof af det importerade fläsket. Med den erfarenhet jag har om huru det tillgår vid försäljningen af den mindre hemmansegarens jordbruksalster, föreställer jag mig, att han har sin närmaste afsättningsort på salutorgen, i närmaste stad, köping, jernvägssamhälle eller i bästa fall närmaste svinslagteri. Jag tror således, att detta skäl, som både förr och nu framhållits för fläsktullen, är temligen betydelselöst, om man går det närmare in på lifvet.

Hvad vidare beträffar den användning, som svinskötseln bereder åt eljest värdelöst affall, och den fördel, som derigenom skulle uppkomma för vår mejerihandtering, så kan jag icke till fullo uppskatta detta skäl som ett argument för tullen, oaktadt jag går till och med så långt, att jag påstår, att någon fläskproduktion i större skala i vårt land vore omöjlig, om icke såsom basis härför låge just affallen från våra mejerier. Men härför beror också den väsentliga olikhet i kvaliteten, som förefinnes mellan den inom landet producerade varan och den som importeras. Helt naturligt är, att den utfodring, som våra kreatur erhållit och fortfarande få, när den hufvudsakligen utgöres af mejeriffall, måste leda till att varan blir finare och så att säga begärligare för den bemedlade konsumenten, och beviset härför är den allt mer och mer tilltagande exporten. Jag skall icke besvära kammaren med att upprepa de siffror rörande export

Ang. borttagande af tullen å fläsk.
(Forts.)

Ang. borttagande af tullen å fläsk.
(Forts.)

och import, som äro anförda i utskottets betänkande, utan blott påpeka, att af dem tydligen framgår, att exporten under de senare åren högst betydligt tilltagit. Men hvad jag icke kan underlåta att nämna är, att det svenska fläsket, enligt rapporter från våra mejeri-agenter i England, betingar ett jmförelsevis mycket högt pris. Det har under månaderna januari—april varierat mellan 91 öre och 1 krona 9 öre per kilo, och detta är, som sagdt, ett mycket högt pris, äfven om man tager tillbörlig hänsyn till de omkostnader, som äro förenade med exporten och försäljningen. Det importerade amerikanska fläsket har under detta år betingat ett importpris, vexlande mellan 51 och 56 öre pr kilo, hvartill kommer såsom en olycka en tull af 20 öre. Nu frågas: finnes någon anledning att antaga det en vara, som betingar ett så högt salupris som vårt svenska fläsk, skall i någon afsevärdare mån söka sig marknad inom landet, så länge den har att konkurrera med det amerikanska fläsket, som kan köpas så billigt och som har sina gifna afnämare? Om vi å andra sidan nu få så bra betaldt för vår vara, finnes väl icke något rimligt skäl att säga, att vår mejerihandtering skall skyddas genom tull på en vara, som importeras och som har sitt gifna men inskränkta afsättningsområde inom landet.

Vidare säger utskottet, »att efter fläsktullens införande flerstädes inom landet uppstått svinslagterier, ofta med ganska vidt-omfattande affärsverksamhet» och att »dessa slagterier skulle genom afskaffandet af ifrågavarande tull utsättas för synnerliga svårigheter». Jag vill fråga: hur vet utskottet det? Jag läste här om dagen i en visserligen icke officiel, men kanske officiös tidning, nemligen »Vårt Land», en redogörelse för ett svinslagteri i Ystad, hvilket nyligen hade sålts till en tysk från Hamburg och enligt tidningens uppgift hade en behållning af 25 procent. Som jag af notisen icke fick klart för mig, huruvida detta procenttal betecknade den årliga behållningen, vände jag mig till en ledamot af denna kammare, hvilken borde hafva kännedom om saken, för erhållande af upplysning, och fick då det öfverraskande svaret, att tidningsuppgiften i fråga var så till vida oriktig, att den verkliga behållningen var icke 25 utan 45 procent, och att denna stora vinst uppkommit under den korta tid, sedan juli månad förlidet år, som detta bolag existerat. Jag tror, att man med sådana siffror för ögonen icke får fästa allt för stor betydelse vid utskottets åsigt, att ett borttagande eller nedsättande af fläsktullen skulle göra våra uppbomstrande svinslagteriers tillvaro allt för bekymmersam. Och för öfrigt — då det är ett faktum att den vara, som produceras vid dessa svinslagterier, måste särskildt egna sig för export, hvarifrån skulle då svårigheterna komma? Jag kan åtminstone icke gifva något svar härpå.

Utskottet har vidare sagt, »att utskottet icke kan instämma i motionärens påstående, att det amerikanska fläsket skulle i högre grad än det svenska lämpa sig såsom födoämne för kroppsarbetarne». Jag delar så mycket mer utskottets åsigt i detta fall, som jag aldrig

sagt något sådant. Jag har sagt, att jag anser det amerikanska fläsket såsom ett företrädesvis lämpligt födoämne för den arbetare, som har ett mycket tungt och ansträngande arbete, och denna åsigt vidhåller jag. Vid debatten om ifrågavarande tullsats vid 1888 års riksdag anfördes så många bevis för denna min åsigts rättighet, hvilka finnas förvarade i kammarens protokoll, att jag skulle anse det stridande mot skyldig grannlagenhet att nu upprepa dem. Jag vill endast i förbigående nämna, att sjelfva fettämnet i det amerikanska fläsket är och förblir omkring 10 procent högre än i det svenska. Nu är det, såsom hvar och en, som något sysselsatt sig med kroppsarbete, vet, en gifven sak, att i den mån arbetet är tungt, i samma mån har man också behof af på samma gång en mer närande och särskildt i vårt kalla klimat mer värmande föda. Det amerikanska fläsket med dess rika fetthalt egnar sig i särskildt hög grad att ersätta såväl den kraft, som vid det ansträngande arbetet gått förlorad, som ock den brist på värme, som ofta kan vara känbar nog för den med skogs- eller dylikt arbete sysselsatte. Utskottets åsigt att den omständigheten, att den norrländske skogsarbetaren föredrager det amerikanska fläsket framför det svenska, mera beror af vanans magt, än af något verkligt behof, är därför enligt min tanke alldeles oriktig. Den norrländske skogsarbetarens behof af amerikanskt fläsk härleder sig helt enkelt af en på praktisk väg vunnin bekräftelse på, om jag så må uttrycka mig, vetenskapens redan förut gifna resultat, att det starkare späckhaltiga amerikanska fläsket är såsom födoämne mera värdefullt än det mindre späckhaltiga svenska.

Utskottet förespeglar, »att i samma mån som våra svinslagterier nå ökad utveckling, och allt mera anlägga sin verksamhet på export, kommer dessutom efter all sannolikhet, att vid sidan af det bättre fläsket, skinkorna, hvilket exporteras, allt större quantiteter att erhållas af ett sidfläsk, som med afseende på beskaffenhet torde komma att stå det amerikanska fläsket ganska nära». Jag får säga, att af allt hvad utskottet anført mot motionen finner jag detta sista vara det allra besynnerligaste. Om man utgår från den förut-sättningen att en varas kvalitet är beroende på produktionssättet, så är det påtagligt att den svenska varan, vare sig den är sidfläsk eller ej, icke någonsin kan blifva af samma beskaffenhet som den amerikanska, om icke samma kraftfodermedel anlitas för densammas åstadkommande. Men nu vet man genom experiment, att en utfodring genom kraftmedel inom vårt land skulle stå ganska dyrt och att en konkurrens med det amerikanska fläsket därför skulle icke allenast vara omöjlig, utan rent af förstöra vår marknad på utlandet.

Af utskottets betänkande framgår, att fläskproduktionen inom landet under de senare åren i hög grad tilltagit. Redan år 1887 var det fråga om tulls åsättande å importeradt fläsk, en omständighet, som naturligen föranledde en forcerad import; före tullens

Ang. bort-
tagande af
tullen å fläsk.
(Forts.)

åsättande år 1888 var importen likaledes ganska stor och förlidet år uppgick den till nära 5 millioner kilogram. Tager man hänsyn till det importöfverskott, som alltid uppkommer när en tullfråga står på dagordningen, och dertill lägger importen för förra året, kan man säga, att konsumtionen inom landet af den utländska varan under de tre sista åren varit någorlunda jemn. Visar icke detta, då konsumtionen af en särskild artikel hvarken går framåt eller tillbaka, utan håller sig vid ungefär samma siffra under en tidrymd af 3 år, att ett konstant behof af denna artikel förefinnes? När dertill kommer att detta konstanta behof gör sig gällande särskildt inom de delar af vårt land, som äro mest tryckta af lifsmedelstullarne, så frågar jag: hvartill tjenar det då att bibehålla denna tull, som skall betalas icke af arbetsklassen i sin helhet, utan endast af en del af densamma, icke af arbetsklassen i hela landet, utan endast af en del i vissa provinser? Kan det vara rätt att på detta sätt beskatta en särskild klass af medborgare? Hvilka hafva gagn af tullen? Jag har sökt visa — och det torde knappast kunna jäfvas — att allt hvad som produceras inom landet kan exporteras och betalas med högt pris. Således kunna hvarken jordbrukarne eller slagterierna, för så vidt icke möjligen dessa senare anses behöfva förtjena 45 procent, hafva något gagn af densamma. Statskassan behöfver icke heller dessa medel, som utgå af de mindre bemedlade. Då frågar jag: Är det rättvist, billigt och klokt att behålla en sådan hård beskattning, som drabbar de mest betungade i samhället? Man kan hafva olika tankar om det nya systemet, och äfven om man icke erkänner dess principer, kan man böja sig för dess konsekvenser. Men då man nu ser något, som vid detta system icke är fullt rättvist, utan rent af närmar sig, hvad jag för min del icke kan tveka att kalla ren orättfärdighet, då bör man icke längre böja sig för detsamma, och då är det icke så underligt, om i stora delar af vårt land ett berättigadt missnöje uppstår, särskildt mot denna beskattning.

Jag skall icke längre upptaga kammarens tid. Jag förstår mycket väl att de, som redan bildat sig en åsigt, icke släppa densamma och att i detta hänseende nu ingenting kan ändras. Till de talande skäl, som förut upprepade gånger framhållits, kan heller icke anföras något nytt. Utan jag kan endast betona, att rättvisan, billigheten och klokheten bjuda upphäfvande af denna tull. Och det är i rättvisans, billighetens och klokhetens namn, som jag anhåller att kammaren, med afslag af hvad utskottet i förevarande punkt hemställt, måtte bifalla den af mig m. fl. i ämnet väckta motionen.

I detta yrkande instämde herrar *Nydahl, Carlsson* i Nysäter, *Ström, Bromée, Tysk, Arhusiander, Lundén, Liljeholm, Andréén, Wretlind, Melin, Hygrell, Lilienberg, Martin* och *Svensson* i Karlskrona.

Herr Ryding anförde: Efter det sakrika och utförliga anförande, som vi nyss hörde, är det min skyldighet att fatta mig kort, och jag kan dess hellre göra det, som jag fortfarande innehar samma ståndpunkt som den, hvilken jag för två år sedan försökte införa denna kammare försvara. Ännu den dag, som i dag är, har fläsket för en stor del af den arbetande befolkningen i Vesternorrlands län lika stor, om ej större, betydelse för dess lifsuppehälle än brödet. Ännu står det fast, att för dem, som utföra det tunga, mödosamma, med umbäranden och försakelser af alla slag förenade arbetet vid flottlederna i ödemarken eller djupt inne i skogarne, under ett hårdt och strängt klimat, det är nödvändigt att kunna föra med sig närande födoämnen i så koncentrerad form som möjligt, samt att intet lifsmedel härför lämpar sig så väl som fläsket, i synnerhet det amerikanska fläsket; och ännu gäller det, att om det i allmänhet är betänkligt att fördyra hvad hvarje människa oundgängligen behöfver för lifvets uppehälle, så blir det ändå betänkligare, när ett sådant fördyrande särskildt träffar den del af befolkningen, som arbetat under de tyngsta och svåraste villkoren.

Men oaktadt allt detta, anser jag mig dock icke böra yrka bifall till förevarande motion.

Jag kan nemligen icke föreställa mig, att Riksdagens nuvarande majoritet skall i denna fråga alldeles öfvergifva de åsikter, som hittills legat till grund för dess beslut i hithörande ämnen m. m.; men deremot vågar jag hoppas och tro, att denna majoritet skall, på grund af de talande och bevekande skäl, som här föreligga, åtminstone moderera sin åsigt derhän, att den medgifver ett nedsättande af tullen å ifrågasvarande slag af fläsk till hälften af dess nuvarande belopp. För producenten skulle ju derigenom ändå kvarstå ett icke oväsentligt s. k. skydd, då tullen i allt fall komme att uppgå till omkring 20 % af det importpris, som nu är gällande. För konsumenten åter skulle vinnas en solglimt, ett litet bevis att Riksdagen icke lemnat honom och hans intressen alldeles ur sigte; och jag kan försäkra er, mine herrar, att ett sådant bevis är i dessa tider väl behöfligt.

Jag hemställer därför vördsamt om proposition derpå, att tullen på andra slag af fläsk än rökt må nedsättas från 20 öre till 10 öre per kilogram.

Herrar *Broström, Vahlin, Erikson* i Myckelgård och *Lundström* förenade sig med herr Ryding.

Herr E. G. Boström: Kammaren behagade tillåta mig att i någon mån taga utskottet i försvar för de anmärkningar, som blifvit framställda mot dess motivering. Det yttrades af den talare, som först hade ordet, att konsumenternas behof af amerikanskt fläsk vore ett konstant behof, och att detta framgick af de statistiska siffror som utskottet lemnat. Jag får ock för min del säga, att det synes mig, som om någonting helt annat framginge ur dessa siffror.

Ang. borttagande af tullen å fläsk.
(Forts.)

Ang. borttagande af tullen å fläsk.
(Forts.)

Tager man nemligen till utgångspunkt år 1885, då importen af fläsk var störst, nemligen 10 millioner kilogram, så ser man af siffrorna för följande år, att importen allt sedan dess nedgått år för år, så att det följande årets siffror äro icke obetydligt lägre än det föregående. Då jag icke kan föreställa mig att konsumtionen af fläsk aftagit, så synes det mig, som om de siffror, utskottet sålunda anført, vittnade om att det måste vara från något annat håll, som man tillgodosett sitt behof af fläsk, och naturligtvis har då detta behof varit tillgodosedt från det, som inom landet producerats. Och det framgår också af de siffror, som utskottet anført, i huru stor utsträckning denna produktion inom landet ökats. Nu har det blifvit sagdt, att det svenska fläsket icke kan ersätta det amerikanska. För min del kan jag dock icke af den omständigheten, att det svenska fläsket är finare, finna, hvarför det icke skulle kunna användas äfven af den norrländske arbetaren. Jag ber dessutom få säga att, när man talar om det finare svenska fläsket, så har detta egentligen afseende på hvad som exporteras, hvilket i allmänhet utgöres af de dyrbarare delarne af svinet, d. v. s. skinkorna. Sidfläsket har deremot i allmänhet icke exporterats, men man har nu börjat att bereda det på amerikanskt sätt, så att det till smak och egenskaper kommer det amerikanska fläsket ganska nära.

Vidare har det blifvit sagdt, att det amerikanska fläsket är fetare. Derom tror jag likväl att meningarne kunna vara delade. Om de svin, som uppfödas vid de svenska mejerierna, ej skulle få endast mejeriffall, utan äfven spanmål, skulle de blifva lika feta, och det är en konjunktursak, hvilket slag af gödning lönar sig bäst. Är det sant som jag hört uppgifvas, att ofta, när arbetaren tillreder det amerikanska fläsket, en del af flottet går förloradt och således icke kommer till godo, så visar det sig ju, att det icke är någon fördel att fläsket har så stor späckhalt. Sjelf har jag naturligen ej någon personlig erfarenhet häri, men jag refererar den uppgift man lemnat mig. Hvad jag bestämdt vet är, att då arbetare haft frihet att välja mellan svenskt och amerikanskt fläsk, de föredragit det svenska.

Man har här talat så mycket om ett svinslagteri i Ystad, som skulle hafva lemnat en förtjenst på 45 %. Det synes mig endast bevisa att de, som sålt fläsket, nemligen den svenske jordbrukaren, fått för litet betaldt. Herr Ryding har yrkat, att tullen skulle nedsättas. Det skulle förefalla mig något oegentligt att nedsätta denna tull, utan att nedsättning på samma gång egde rum på ister och andra fettarter, som hafva samma tull som fläsk. Min öfvertygelse är dessutom, att tullens belopp icke spelar någon så synnerlig roll, då varan kommer till den siste konsumenten, enär mellanhänderna nog veta att se sig till godo, så att den, som köper i detalj, märker i vanliga fall ej någon skilnad, om tullen är 10 eller 20 öre per kilogram. Jag har för min del ingen anledning att frångå yrkandet om bifall till utskottets förslag.

Herr Petersson i Dänningelanda: För min del skall jag an- hålla om bifall till utskottets förslag; jag tror att det skulle mötas af allmän ovilja, åtminstone af det öfvervägande antalet af den jordbrukande befolkningen i landet, om denna tullsats nu skulle borttagas. Fläskproduktionen och uppfödandet af svin är en närings- gren, som hittills har varit i sin linda. Men sedan den tullsats, som nu gäller, åsattes det importerade fläsket, så hafva flera svinslagterier uppstått och allt flera dylika komma att bildas. Det skulle därför lända till den största skada, om dessa nu skulle nödgas afbryta sin verksamhet. Å andra sidan har man icke förnunnit någon skäl- ig anledning till missbelåtenhet med denna tull. Åtminstone är man i Småland allmänt belåten med fläsktullen. Ty det är en sak, som kommer icke blott de större jordbrukarne till godo, utan äfven de mindre. Det lärer väl nemligen knappast finnas någon backstugu- sittare eller jordtorpare, som icke har ett eller ett par svin, och som kan sälja ett eller annat stycke fläsk. För alla dessa svinupp- födare skulle det vara till stor skada om fläsktullen upphäfdes. För min del vill jag därför anhålla om bifall till utskottets förslag.

Ang. bort- tagande af tullen å fläsk.
(Forts.)

Häruti instämde Herrar *Wieslander, Andersson* i Löfhult och *Jönsson* i Mårarp.

Herr Schöning: Efter de anföranden, som herrar Dahlberg och Ryding haft, finnes det icke mycket att säga i denna sak. Jag skall därför bara be att gent emot utskottets ordförande, som sade att det fattiga folket, som använder amerikanskt fläsk, låter det mesta fettet rinna bort vid stekningen af fläsket, få nämna, att jag icke tror att herr ordförandens uppfattning i denna del är riktig. Jag skall tvärtom våga påstå att sådant fattigt folk, äfven om de köpa sitt fläsk aldrig så billigt, dock taga reda på hvarje smula. En sådan arbetare, som skall vara ute länge och långt aflägsset från sitt hem, tager vanligen med sig en stekpanna och i den steker han sitt fläsk, utan att förut hafva borrarat hål i densamma. Men om han icke har en sådan stekpanna, så äter han fläsket spicket, och det är kanske den allra största delen, hvilka icke steka det amerikanska fläsk de köpt, utan äta det i spicken form och till bröd.

Den närmast föregående talaren sade, att det skulle väcka mycken ovilja, om tullen på fläsk nu borttoges. Men jag tror att det skulle väcka mycket mera glädje, om man gäfve svenska folket det glada maj-budskapet, att tullen på fläsk blifvit, om icke aflyftad, så åtmin- stone sänkt.

På grund häraf anhåller jag om afslag å utskottets utlåtande samt ber att få förena mig med herr Ryding i hans yrkande, att tullen på fläsk, andra slag än rökt, måtte nedsättas till 10 öre per kilogram.

Ang. borttagande af tullen å fläsk.
(Forts.)

Herr Petersson i Boestad: Borttagandet af tullsatsen på det amerikanska fläsket skulle på det känbaraste beröra de många producenterna i södra och mellersta Sverige, såväl de större jordbrukarne som mejerierna samt i all synnerhet smärre jordbrukare i Småland med flere provinser. Ty genom att afyttra fläsk dels till hufvudstaden och dels till Norrland skaffa sig dessa, merendels skuldsatta och alltid med dryga skatter betungade jordbrukare penningar för att kunna göra rätt för sig. Och just den lilla tullen på fläsk gaf denna näring ny fart. Så äro svinslagterier under anläggning, hvilka skulle undertryckas, om fläsktullen toges bort. Dessutom är det amerikanska fläsket ofta osundt och pestsmittadt, då deremot den svenska varan är af en vida bättre kvalitet, sund och god. Jag önskar afslag på motionen och bifall till utskottets hemställan.

Herr Lasse Jönsson: Den första talaren lemnade den uppgiften, att slagteriet i Ystad lemnat en vinst af 45 %. Men denna vinst har dock icke uppkommit på sjelfva slagterieraffären. Utan vid försäljningen af affären, sedan densamma icke pågått under längre tid än några månader, uppkom denna vinst på de uppförda byggnaderna, men icke på sjelfva slagteriet. Det är bara denna upplysning jag velat lemna. För öfrigt vill jag endast anhålla om bifall till utskottets förslag.

Herr Dahlberg: Det är endast ett par yttranden af den högt ärade ordföranden i bevillningsutskottet som jag vill tillåta mig med ett par ord bemöta. Om jag icke allt för mycket misstog mig, var herr ordföranden af den åsigt, att då importen af amerikanskt fläsk sedan 1885 icke obetydligt minskats, detta skulle bevisa att konsumtionen af svenskt fläsk betydligt ökats. Det är en sak jag icke bestrider, men om herr ordföranden gaf akt på mitt resonnement rörande importen under den tid, då tullfrågan var på bane, och såg på de siffror, som finnas i utskottets betänkande, skulle han finna att *konsumtionen* under de tre sista åren varit ungefär densamma. Således kan jag icke finna annat än att, äfven om svenskt fläsk skulle i någon mån hafva ersatt det amerikanska fläsket, och det vore i högsta grad onaturligt, om så icke skett, det likväl hos en viss del af arbetarklassen finnes ett konstant behof af amerikanskt fläsk. Om detta behof inskränkes, visar sig tullen så mycket känbarare för dem, som ovilkorligen behöfva detta fläsk, så att det synes mig som om herr ordförandens åsigt med afseende på denna fråga icke vore så fullt berättigad. Herr ordföranden antydde vidare, att tankarne kunna vara delade, om det amerikanska fläsket vore fetare. Det är möjligt att tankarne äro delade, men säkert är att vetenskapen kraftigt uttalat sitt ord i detta hänseende. Så finner man af generaldirektör Alméns tabeller fetthalten af de olika sorterna:

Fläsk färskt $\frac{1}{2}$ -djur.....	fetthalt 460, vatten 365 på 1,000.
» » sidostycken eller långfläsk.....	» 540, » 365 » »
» salt d:o d:o.....	» 600, » 250 » »
» amerikanskt	» 700, » 130 » »

Ang. borttagande af tullen å fläsk.
(Forts.)

Det är ett faktum, hvarom näppeligen meningarna kunna sägas vara olika. Och fäster man tillräckligt afseende vid detta faktum, har man en lika giltig som naturlig förklaringsgrund, hvarför just den, som har det tyngsta arbetet, företrädesvis, om han får välja, önskar det amerikanska fläsket. Beträffande herr ordförandens påstående att, när arbetarne hade fått välja, de föredragit det svenska fläsket, så vill jag icke förneka sanningen af påståendet rörande ett specielt fall, men så är icke förhållandet i min ort. Jag har nemligen vinnlagt mig om att låta tillhandahålla arbetarne svenskt fläsk, men det är oftast omöjligt att sälja det i större parti, ty de förklara att det icke är lika närande som det amerikanska, ehuru priset ofta är högre. Jag vidhåller mitt yrkande.

Herr Månsson: Jag har endast begärt ordet med anledning af den förste talarens yttrande, då han uppgaf prisen på så väl vårt svenska som på det amerikanska fläsket och hur prisen ställa sig i England, dit vi skicka vårt fläsk, och här hemma. I England ställa sig, sade han, prisen på vårt svenska fläsk synnerligen bra, eller till kr. 1—1,09, medan priset på det amerikanska fläsket här hemma icke var mer än 70 öre, tullen inberäknad. Jag ber få säga, att slagterierna hafva under loppet af senare tider haft prisen af ungefär 60, 65, 70, 78 öre. Det är ju alldeles tydligt, att det fläsk, som utföres, varit det allra bästa fläsket och därför betingat så höga pris, men vi, som sälja i första hand, hafva visst icke fått högre pris än 75—78 öre. I medeltal ställer sig priset för det fläsk, som i allmänhet kan presteras, icke öfver 70—75, och då har det varit så kallade fina mejerisvin, som af slagterierna mottagas såsom bästa vara. Men på marknaderna i våra städer förekommer en stor massa fläsk, som säljes för 60 öre, d. v. s. betingar ej mer än 25 öre skålpundet. Kan man säga, att det är orimligt dyrt? Jag tror det ej.

På vi fortfarande öka vår fläskproduktion, så är jag lifligt öfvertygad om, att det skall blifva en sådan uppsjö på denna vara inom landet, att man icke mycket behöfver det amerikanska fläsket. Och då skall det visa sig, att, om amerikanarne vilja blifva af med sin öfverflödsvara, de då måste sänka sina pris, och det blir således icke konsumenten, som får betala tullen, utan utländingen, som säljer sin öfverflödsvara.

Vidare har det talats om under hvilka tunga förhållanden de norrländska arbetarne arbeta, och att det därför vore nödvändigt att lemna dem denna favör. Jag ber då först att få hänvisa till

Ang. borttagande af tuller å fläsk.

(Forts.)

den omständigheten, att de för det mesta arbeta vid trävaruexporten, och det är väl känt, att de arbeta under sådana höga löner, att det är svårt att få dem arbeta sex dagar i veckan, utan de skola hafva sig en och annan dag att hvila på och dricka champagne. Det är sannerligen icke skäl att klaga för deras skull. De arbeta under mycket gynsamare förhållanden än landets öfriga arbetare.

På dessa skäl och då jag är lifligt öfvertygad att våra fläskpris äro så billiga, att man icke kan påstå dem vara öfverdrifna, — prisen å våra skånska torg ställa sig lika för det svenska och amerikanska fläsket —, så yrkar jag bifall till utskottets hemställan. Jag tror för öfrigt, att det icke är så mycket för arbetarne som man talar, utan för att komma åt dessa tullar.

Med herr Månsson instämde herrar *De Laval, Sjöberg, Olsson* i Frösvi, *Kilman* och *Persson* i Heljebol.

Vidare anförde:

Herr Jansson i Carlshed: Jag tror att bland alla tullar är det ingen tull, som haft så god verkan för landtbruket, som just denna. Nu kan man föda upp svin, som äro ordentligt feta. Förut kunde man nemligen icke sälja svin till slagterierna, som vägde öfver 12 lispund, men sedan det blifvit denna tull och det amerikanska fläsket icke införes lika mycket, kan man sälja äfven de fetare svinen till en vigt af 15 å 16 lispund till slagterierna, ty de låta numera salta in dem efter den amerikanska metoden och den sortens fläsk användes af arbetarebefolkningen. Man har talat om, att skogsarbetarne icke skulle vilja hafva annat än amerikanskt fläsk. Jag får då upplysa om att jag haft hundra skogsarbetare från Vermland. När det blef fråga om hvar de skulle kunna få fläsk, sade jag till dem: vilja ni hafva amerikanskt fläsk, få ni köpa i Göteborg, men vilja ni hafva svenskt, så fins det i Herrljunga. Då svarade de: kunna vi få svenskt fläsk, vilja vi icke hafva något annat, ty då vet man åtminstone hvad man får för vara, men det gör man inte med varau, som kommer från Amerika, ty der kan man få fläsk efter okastrerade djur. Jag följde sedan sjelf med en af dem till Herrljunga, och jag har sedan icke hört klagan öfver det fläsket. På grund häraf ber jag få yrka bifall till utskottets förslag.

Herr Ahlström: Med anledning af hvad här yttrats beträffande den vinst, som svinlagteriet i Ystad skulle skördat på sin rörelse, ber jag att upplysningsvis få nämna huru ett annat svinlagteri i Skåne, det i Malmö, varit beskattadt. För så vidt jag erinrar mig, ställa sig siffrorna så, att år 1888 bevillningsberedningen föreslog för sistnämnda slagteri bevillning efter en beskattningsbar inkomst af 30,000 kronor. Men taxeringsnämnden, som liksom be-

villningsberedningen måste taga siffrorna på höft och utan ledning, höjde taxeringen till dubbla beloppet, eller till 60,000 kronor, och så blef det det året. Nästa år, 1889, föreslog bevillningsberedningen att man skulle höja taxeringsbeloppet till 100,000 kronor. Men taxeringsnämnden ansåg detta belopp icke vara tillräckligt, utan höjde detsamma till 150,000 kronor. Detta hade till följd, att hos pröfningsnämnden yrkande framställdes från svinslagteriet om ändring, väl icke i afseende på beloppet, men i annat afseende, nemligen beträffande hvilken person som detta skulle blifva påfördt. Det senare behöfver jag icke vidare hålla mig till. Mot beloppet förklarade, som sagdt, man sig icke hafva något att invända. Pröfningsnämnden fann sig emellertid med anledning af der framkomna upplysningar böra ytterligare höja taxeringen för inkomsten af svinslagteriet till 200,000 kronor, och efter hvad jag tycker mig hafva sett nyligen af tidningarna, har denna beskattningsåtgärd blifvit af kammarrätten godkänd.

Dessa siffror har jag återgifvit endast ur minnet, men tror mig det oaktadt icke hafva misstagit mig, utan kunna svara för riktigheten deraf.

Den siste talaren fälde ett yttrande i afseende å storleken af de svin, som skulle uppköpas af svinslagterierna, och uppgaf, att sådana svin uppköpas numera, som väga ända till 15 å 16 lispund. Jag har deremot icke en, utan åtskilliga gånger hört från svinslagteriet i Malmö, att djuren icke uppköpas till större vigt än 10, allra högst 12 lispund.

Dessa upplysningar har jag ansett mig böra meddela.

Hvad sjelfva saken beträffar, så är min åsigt om tullbeskattning å särskildt arbetsklassens lifsförnödenheter så känd, att jag nu icke behöfver göra något yrkande.

Herr Holmgren: Sedan Riksdagen för två år sedan beslöt åsättande af tull på fläsk har det visat sig, att svinskötseln i vårt land gått så framåt, att det icke gerna borde komma i fråga att nu nedsätta eller borttaga nämnda tull. Det är också att förmoda, att svinskötseln i vårt land fortfarande skall utvecklas så, att vi komma att producera tillräckligt med fläsk för landets behof. Jag kan heller icke säga att priset å fläsk är så öfverdrifvet högt; för närvarande åtminstone få icke producenterna så högt betaldt för varan, att priset kan anses vara mer än skäligt. Om på samma sätt mellanhänderna nöjde sig med en måttlig provision vid försäljningen, så tror jag, att konsumenterna heller icke behöfde betala för mycket för sjelfva varan.

Herr Dahlberg åberopade nyss generaldirektör Alméns tabeller rörande de olika födoämnenas sammansättning. Jag vill icke underkänna betydelsen af dessa tabeller, men vill här blott hålla fram skillnaden mellan människokroppen och ett kemiskt laboratorium.

Ang. borttagande af tullen å fläsk.
(Forts.)

Ang. borttagande af tullen å fläsk.

Herr talman! Jag yrkar bifall till utskottets förslag i den föredragna punkten.

(Forts.)

Herr Hedin: Bevillningsutskottets betänkande är som vanligt mycket intressant — det hade man ju rättighet att vänta — upplysande och lärorikt. Men det blir ännu intressantare, om jag med detta dokument, som jag här har nöjet hålla i min hand, sammanställer några andra offentliga dokument.

Utaf uppgifterna å sid. 11 i utskottets betänkande erfar jag nemligen att ensamt år 1889 har, trots den pålagda dyra tullen å fläsk, häraf importerats icke mindre än 4,790,482 kilogram fläsk, andra slag än rökt, hvilket, efter hvad mig benäget meddelats af tullkunnige personer, om icke helt och hållet, så i det allra närmaste vill säga detsamma som amerikanskt fläsk. Således hafva våra arbetare under loppet af ett enda år fått för denna endartikel, genom den derå åsatta tullen, betala en skatt af inemot 1,000,000 kronor. Jag säger att denna uppgift blir ännu intressantare, om man sammanställer bevillningsutskottets värdefulla betänkande med några andra offentliga aktstycken. Jag fäster då i första rummet uppmärksamheten på statsministerns anförande till statsrådsprotokollet den 11 januari detta år i fråga om inkomstberäkningen. — Herr talmannen torde tillåta mig att derur få uppläsa några rader. Statsministern säger deri:

»Det höga intresse, Eders Kongl. Maj:t hyser för ett verksamt befrämjande af de frågor, som närmast beröra vårt lands arbetarebefolkning, torde, i den mån dessa frågor komma sin lösning närmare, kräfva reserverande af statsmedel till underlättande af deras genomförande. Med Riksdagens medverkan hafva under förlidet år åtgärder vidtagits i syfte att bereda arbetare skydd mot yrkesfara. En annan af dessa frågor, den om *försäkring för olycksfall i arbetet*, befinner sig, enligt hvad chefen för civildepartementet tillkännagifvit, nu i det skede, att förslag till dess ordnande redan vid instundande riksdag torde kunna framläggas. Det i *nära sammanhang* — inom parentes sagdt: ett komplett misstag af statsministern! ty det finnes icke något sådant sammanhang — »härmed stående förslaget till lagstiftning om *sjukkassar* har ännu ej hunnit undergå den förberedande granskningen, men äfven denna uppgift torde inom kort kunna lösas. Ojemförligt svårare och mera invecklad synes frågan om *ålderdomsförsäkring*. Den kritik, hvilken vederbörande myndigheter underkastat det i berörda hänseende af särskilda komiterade framlagda förslag, synes nogsamnt gifva stöd för den farhåga, att denna viktiga fråga ännu ej är mognad. Den är ock ur många synpunkter, främst den finansiella, så djupt ingripande i vårt lands förhållanden, att mycket arbete och särdeles omfattande och noggranna ytterligare undersökningar torde erfordras, innan de olika meningarna om den svåra uppgiftens ändamålsenliga lösning kunna komma till den grad af enighet, som måste utgöra *betingelsen* för

hopp om framgång. Jag anser således afsättning af medel för ålderdomsförsäkring ännu ej skäligen böra ifrågasättas; hvaremot en dylik åtgärd lämpligen torde kunna ega rum till underlättande af blifvande olycksfallsförsäkring och sjukkassors bildande, särskildt med afseende å sådana förestående utgifter, som närmast hafva karakteren af organisationskostnader.»

Utaf regeringens budgetförslag finna vi, att denna motivering ledde till proposition från Kongl. Maj:t till Riksdagen om afsättande af 100,000 kronor till »underlättande af åtgärder för arbetares olycksfallsförsäkring och sjukkassors bildande». Således 100,000 kronor eller $\frac{1}{10}$ af den summa, som statskassan under loppet af ett enda år samlat uteslutande på tullen å amerikanskt fläsk. — Detta, herr talman, var det ena dokumentet, som länder till belysning, eller förhöjer intresset, borde jag säga, af föreliggande betänkande.

Det andra dokumentet återfinnes i den mycket sällsynta och dyra, officiella, ibland halff officiella, publikation, som kallas »Post- och Inrikes Tidningar», för den 30 oktober 1888. Der meddelas nemligen en diktamen till statsrådsprotokollet af Konungen, åtföljdt af ett yttrande utaf dåvarande statsministern samt det sedvanliga instämmandet af statsrådets öfriga ledamöter. Uti detta dokument, ur hvilket jag nu äfven anhåller få citera några ord, heter det:

»Sedan Riksdagen, stödjande sig på en i landet allt mer utbredd uppfattning om behovet att genom nya eller höjda tullavgifter å främmande länders alster och tillverkningar bereda skydd åt de inhemska näringarna, i sådant syfte vidtagit genomgripande ändringar i tullbeskattningen, har Jag under den 11 februari och den 18 juni innevarande år å de af Riksdagen sålunda fattade besluten i hufvudsak meddelat Min sanktion.» — Jag erinrar endast i förbigående om det välbekanta historiska faktum, att, när Riksdagen vidtog dessa genomgripande ändringar i tullagstiftningen, Riksdagen i sjelfva verket *icke* stödde sig på den allmänna uppfattningen i landet af frågan, utan på ett högsta domstolens utslag. — Derefter heter det i Konungens diktamen, att den nya tullbeskattningen »endast i underordnad grad framkallades af behof att bereda fyllnad i statskassan». Den nya tullbeskattningen skulle således visserligen endast i underordnad grad, men dock i viss mån hafva föranledts af statskassans behof? Jag ber att få erinra om det oomtvistliga historiska faktum, att tullarne *icke i någon grad* föranledts af behof att skaffa ökade medel i statskassan. — Jag fortsätter nu: »Den utsigt, som härigenom öppnar sig att framdeles, utöfver hvad förhållandena eljest kunnat medgifva, främja ett eller annat ändamål af större betydelse för samhället, manar att i tid öfverväga, huru de öfverskott i statsinkomsterna, som, under förutsättning af att de skedda skatteförändringarna vidhållas, under årens lopp kunna motes, må fördelaktigast användas. Såsom särskildt önskningsmål framställa sig härvid att kunna bereda stadigvarande förmåner åt de

Ang. borttagande af tullen å fläsk.
(Forts.)

Ang. bort-
tagande af
tullen å fläsk.
(Forts.)

klasser i samhället, för hvilka de nämnda skatteförändringarna äro mest känbara, äfvensom att på andra områden af skattelagstiftningen åstadkomma lättnader för de skattdragande.» Omedelbart derefter talas om arbetareförsäkringsfrågan och sedermera om de kommunala skattebördorna o. s. v. — Nu hafva vi sett, hvad resultatet af dessa vackra löften blifvit — en talare på hallandsbänken kallade dem vid remissdebatten om statsverkspropositionen för *förespeglingar*. Vi hafva också sett hvad det blifvit af det utaf statsministern omtalade »höga» intresset för verksamt befrämjande af de frågor, som närmast beröra vårt lands arbetare: *en tiondel* af den summa, som landets arbetare under ett enda år insamlat till statskassan på en enda tullbeskattningsartikel, det amerikanska fläsket, afsättes till förmån för arbetareförsäkringen!

Här om någonsin kan visst det något slitna uttrycket tillämpas, att kommentarierna och konklusionerna göra sig sjelfva. Må de, som tro, att hungrande arbetare kunna såsom sofvel begagna vare sig det dåliga stycke papper, hvarpå statsministerns citerade yttrande är tryckt, eller en spalt ur Post- och Inrikes Tidningar för 30 oktober 1888, må de, som tro detta, rösta för tullens bibehållande å det amerikanska fläsket, men må de, som i likhet med mig *icke* tro detta, rösta för motionen!

Herr Kardell: Efter de förträffliga anföranden, som hållits till förmån för den föreliggande motionen, torde icke vara mycket att säga i denna fråga. Men då jag instämt med herr Dahlberg i den af honom väckta motion, anser jag det vara min skyldighet att äfven yttra några ord till försvar för densamma. Jag ber då att få meddela några upplysningar om importen af utländskt fläsk till Jemtlands län närmast före och efter fläsktullens införande, hvaraf man kan sluta till denna tulls verkningar i den landsändan. Enligt uppgifter, som blifvit mig benäget meddelade från tullkammaren i Östersund, utgjorde den kvantitet fläsk, som under förlidet år importerades till nämnda län, ungefär lika mycket, som förut årligen dit införts. Under loppet af år 1887 infördes nemligen 1,013,837 kilogram och år 1888 1,212,437 kilogram. Importen af denna vara var således något större sistnämnda år än året förut. Men detta berodde derpå, att de nya tullstadgandena trädde i kraft den 1 juli 1888. Under *senare* hälften af året infördes deremot så godt som ingenting af artikeln i fråga. Men år 1889 infördes åter ungefär 1,000,000 kilogram, d. v. s. i rundt tal lika mycket som under de föregående åren, med undantag af året 1888. För denna kvantitet erlades nämnda år 1889 i tullskatt omkring 200,000 kronor. Hela den tullskatt, som erlades af Jemtlands läns befolkning år 1889 på grund af de nya lifsmedelstullarne, hvilka pålades år 1888, utgjorde omkring 600,000 kronor, och fläsktullen ensamt utgjorde sålunda en tredjedel af detta belopp. Men denna erlades uteslutande af en folkklass, som tillhörde den fattigaste delen af befolkningen. Det för-

håller sig nämligen så, att nästan uteslutande skogsarbetarne förtära amerikanskt fläsk, hvilket beror derpå att de anse sig icke kunna använda det svenska.

Det är verkligen upprörande att denna tull skall vara så hög. Här betalas t. ex. lika mycket i tull för $\frac{1}{2}$ kilogram fläsk, en nödvärdighetsvara af allra enklaste slag, som för en flaska champagne: å ena sidan för ett värde af 50 öre och å den andra omkring sex kronor! Det är alldeles tydligt, att här icke är fråga om någon skyddstull, ty det är icke någon svensk näring, som härigenom skyddas — arbetarne skulle då begagna svenskt fläsk — utan här är fråga om en verklig finanstull. Men en finanstull kan endast då vara berättigad, när den antingen trycker alla medborgare eller i egenskap af lyxskatt det förmögnare fåtalet. Denna tull åter igen trycker ett annat fåtal, nemligen en viss klass arbetare. Den bör därför tvifvels utan i rättvisans namn upphävas. Meningen, då den infördes, var naturligtvis den, att den skulle bereda skydd åt en svensk handtering. Men den har visat sig icke vara i stånd att göra detta. Sålunda hafva de som infört denna tull begått ett misstag derigenom. Det är nu alltid obehagligt att erkänna, att man begått misstag, men det är dock bättre detta än att göra anspråk på ofelbarhet.

Herr talman! I rättvisans namn ber jag få påyrka upphäfvande af denna tull. Jag gör det i det jag yrkar bifall till motionen.

Herr Kilman: Den framkomna motionen skulle jag ha kunnat förstå, om den tull, som infördes 1888, hade haft den verkan, att priset å fläsk sedan dess stigit så betydligt. Jag tror dock, att vi litet hvar kunna vara öfverens om, att stegringen i fläskpriset på dessa år varit mycket, mycket obetydlig, knappast nämnvärd. Men fläsktullen har haft det stora goda med sig, att vi svenskar nu ha lättare att här hemma afsätta vår vara. Detta är den hufvudsakliga fördelen af tullen. Sålunda måtte motionen hafva sin grund icke i hvad som nu under dessa år passerat, utan i en fruktan för en förhöjning i fläskpriset för framtiden. Denna fruktan förefaller mig dock högst egendomlig. När det visat sig, att under år 1889 importen af amerikanskt fläsk utgjort 5,060,000 kilogram, men att deremot exporten af svenskt fläsk uppgått till 7,347,000 kilogram och således öfverstigit importen med nära 50 %, att då tala om fruktan för höjda pris synes mig bra besynnerligt. Det är naturligtvis priset på den utländska marknaden, som bestämmer priset på fläsk här hemma, likasom förhållandet ju är med hafre och andra landbrukets produkter.

Här var en talare, som påstod, att fläsktullen icke skyddade någon svensk näring. Den talaren måtte icke anse jordbruket för en svensk näring! Ty faktum är, att fläsktullen haft en särskildt gynsam inverkan på jordbruket och i synnerhet på dess binäring, mejerihandteringen. Och mejerihandteringen måtte väl vara en svensk

Ang. borttagande af tullen å fläsk.

(Forts.)

Ang. bort-
tagande af
tullen å fläsk.
(Forts.)

näring och dertill en uppblomstrande sådan. Men dess utveckling beror mycket just derpå, att vi kunna afsätta vår skummjölk, så att säga, i form af fläsk.

På grund af hvad jag anfört anhåller jag om bifall till utskottets förslag.

Herr *Larson* i Slättäng instämde med herr *Kilman*.

Herr *E. G. Boström*: Mot mitt sista anförande gjordes af herr *Dahlberg* den erinran, att de siffror jag anförde icke visade någon nedgång i afseende på importen af fläsk under de sista åren, d. v. s. sedan tullarne infördes. Jag ber då att än en gång få nämna dessa siffror. För 1887 uppgick importen till 8,000,000 kilogram, för 1888 till 5,440,000 och för 1889 till 4,790,000 kilogram. Om någonting i dessa siffror är konstant, så är det väl den nedåtgående tendensen.

Uti det anförande, som herr *Hedin* nyss höll, talades om, att de svenske arbetarne endast för denna artikel på ett enda år fått betala i tull bortåt en million kronor. Han utgick naturligtvis dervid från den förutsättningen, att varan har blifvit fördyrad med tullens hela belopp. Om förhållandet varit sådant, att fläskpriset stigit, så hade det funnits något fog för ett dylikt påstående. Men när det nu är faktiskt, att priset icke har stigit sedan tullen pålades, utan tvärtom gått tillbaka, så kan man väl omöjligen ha rätt att påstå, att denna tull skulle genom försvärandet af den utländska konkurrensen ha förhindrat den svenske köparen att erhålla varan för billigare pris. Följaktligen kan det icke vara riktigt att räkna på det sätt, som herr *Hedin* gjorde. För öfrigt vill jag säga, att man gör orätt, när man i sådana frågor som denna ensidigt fäster sig blott vid ett förhållande, så att man endast talar om arbetarnes ökade bördor af dessa tullar. Man bör väl se alltsammans i sitt sammanhang. Jag vädjar till herrarne, om icke, då man jämför å ena sidan den arbetslöshet och den brist, som rådde före 1888 — då mången arbetare, som önskade köpa fläsk, icke kunde det — och å andra sidan det uppsving, som sedermera egde rum genom ökade arbetspris och lättare tillgång på arbete, om icke häri ligger en förbättring, som för visso kommit till största delen arbetarne till godo. Ser man saken i allmänhet och icke rycker lös någon bit ur sitt sammanhang, så tror jag alltså, att man kommer till ett annat resultat än herr *Hedin* gjorde.

Hvad beträffar hans yttrande om den kongl. propositionen, kan det icke tillhöra mig att derom ingå i någon diskussion.

Herr *P. Waldenström*: Den siste talaren betviflade riktigheten af de uppgifter, som herr *Hedin* hade haft, och försökte visa, att när fläskpriset icke hade stigit med tullens hela belopp, så var det icke så som herr *Hedin* sade, nemligen att arbetarne hade för

det införda och af dem förtärda amerikanska fläsket på ett enda år fått betala i tull omkring en million kronor. Det torde emellertid vara uppenbart för hvar och en af herrarne, att den införsel af amerikanskt fläsk, om hvilken här är taladt och som uppgått till öfver fyra eller rättare till nära fem millioner kilogram för år, inbragt till statskassan i tullinkomst ensamt för ett år ett belopp af bortåt en million kronor. Detta lär väl aldrig kunna disputeras bort, för så vidt man icke vill antaga, att några välvilliga tullförvaltare af medlidande med arbetarne efterskänkt tullen. Men så är väl icke fallet, utan om det kommit in så mycket fläsk, som här har uppgifvits, så har också motsvarande tullinkomst influtit i statskassan. Frågar man sig då, hvem är det som fått betala denna million till tullkassan, så lär det väl icke vara importörerna, ej heller några andra än de som ätit detta fläsk. Importörerna ha naturligtvis lagt denna tullafgift på fläskets pris och tagit igen den af de arbetare, som ätit fläsket. Det är sålunda uppenbarligen sant hvad herr Hedin nämnde, att man under ett enda år tagit ur arbetarnes fickor bortåt en million kronor; och för att soulagera dem föreslår regeringen, att man skall afsätta 100,000 kronor — sålunda *en tiondedel* af hvad man tagit ifrån dem — till arbetarnes fromma. Låt oss se sakerna sådana de äro, ty de kunna ändå icke genom några konster spelas bort!

Hvad beträffar det »uppsving» i näringslivet, som herr Boström talade om och som gjort sig gällande sedan tullarne infördes, så torde herrarne alla ha sig bekant, att detta uppsving har berott på större efterfrågan från utlandet på svenskt trä och svenskt jern och sålunda icke i något afseende berott på vare sig råg- eller fläsktullen. Jag läste i en tidning för ett par dagar sedan ett meddelande om, hvilka välsignelser lifsmedelstullarne medfört, och der meddelades märkvärdigt nog, att de inverkat så gynsamt och starkt på vår pappersmassfabrikation, och det tillades dervid särskildt, att man hoppades att vår pappersmassa »fortfarande skulle stiga genom efterfrågan från utlandet»! Detta stod under rubriken: »tullarnes välsignelser», och icke i en frihandelsvänlig tidning, utan i en protektionistisk. Hade det stått i en frihandelsvänlig tidning, så hade det naturligtvis varit satir. Kanske det var det nu också; det vill jag emellertid lemna osagdt.

Här har yrkats af herr Ryding, icke bifall till motionen, men en nedsättning i fläsktullen till 10 öre pr kilogram. Jag skulle hafva kunnat instämma med honom, om jag icke dermed skulle hafva gifvit till känna, att jag ändock ville hafva *någon* fläsktull. Men då jag anser denna tull vara en af de obarmhertigaste och orättfärdigaste bland dem, som tillkommit under de sista åren, så kan jag icke vara med om vare sig 20 eller 10 öres tull i detta fall, utan står på den punkt, att jag önskar ett rent afskaffande af hela tullen. Emellertid kan det nog hafva skäl för sig att sätta ned den till 10 öre, när man tänker på, att en sådan läckerhet för de rike som

Ang. borttagande af tullen å fläsk.
(Forts.)

Ang. bort-
tagande af
tullen å fläsk.
(Forts.)

ostron just drar en tull af 10 öre. Man skulle då anse, att arbetaren betalade skäligen tillräckligt, om han för sitt amerikanska fläsk betalade samma tullsats, som rika personer betala för en af sina förnämsta läckerheter.

Emellertid, herr talman, då jag väl vet, att vid denna riksdag ingenting är att göra åt frågan och intet resultat att vinna, så skall jag icke nu göra något yrkande.

Herr De Laval: Aldrig hade jag trott, att herr Waldenström, när han äter ostron, äfven äter upp *skalen* på dem! Men det har man nu fått klart för sig.

Då jag nu fått ordet, skall jag be att få påkalla herrarnes uppmärksamhet för ett ögonblick. Ehuru här så mycket ordats om rättfärdighet och orättfärdighet i samband med tullen på fläsk och med arbetarne, så är det väl icke endast arbetarne, som vi skola tänka på, när det gäller tullen på amerikanskt fläsk, utan vi få väl sträcka vår tanke en liten smula längre, nemligen till herrar arbetsgifvare också. Då vi ju äro ense om, att detta amerikanska fläsk, som här i landet införes, egentligen är afsedt för de norrländska sågverks- och skogsarbetarne, så vågar jag hemställa, om det icke kunde anses vara i sin ordning, att dessa skogsegare, som, genom att för länge sedan, då skogen intet värde hade, för en ringa penning hafva slagit under sig oerhörda vidder af skog, nu samlade millioner (hvilket jag ingalunda vill klandra), borde betala sådana aflöningar åt sina arbetare, att dessa hade råd att köpa fläsk äfven *med* tull. Jag bara frågar.

Herr Brodin: Med anledning af den siste talarens yttrande ber jag få säga några ord. Han menade, att då de norrländska sågverksegarne köpt stora skogsarealer för särdeles billiga pris, för 20 å 30 år sedan, dessa också borde betala sina arbetare så hederligt, att de oberoende af tullen kunde bestå sig fläsk. Men detta är saker, som icke hafva någon gemenskap med hvarandra. Som vi alla veta, ombytas bolagets aktieegare dagligen och stundligen genom försäljning af bolagets aktier, och dessas pris skifta ju ständigt. Det är sällan samma egare behåller sina aktier i 20 till 30 år, så att man kan säga, att han haft del i dessa bolag från början vid det billiga inköpspriset. Då aktiernas värde skiftar efter marknadens pris och den utdelning de lemna, så har den nuvarande egaren ingen fördel af de billiga skogsinköpen för 20 å 30 år sedan, ty han har naturligen fått betala sina aktier efter nu gällande pris. Således ställer sig aflöningsfrågan med afseende på arbetarne så, att de skola aflönas i förhållande till gällande arbetspris och ej i förhållande till billigare eller dyrare skogsinköp. Jag anser således herr De Laval's framställning vara skef och vilseledande, då den icke har något att skaffa med saken i fråga.

Endast detta har jag velat framhålla, och jag instämmer för öfrigt med dem, som yrka fläsktullarnes afskaffande.

Öfverläggningen var slutad. Derunder hade yrkats: 1:o) bifall till utskottets hemställan; 2:o) afslag å densamma och bifall i stället till den i ämnet väckta motionen; och 3:o) afslag å nämnda hemställan och bifall till herr Rydings förslag, att tullen å »fläsk, andra slag», måtte bestämmas till 10 öre per kilogram. Herr talmannen gaf propositioner i enlighet med dessa yrkanden och fann svaren hafva utfallit med öfvervägande ja för bifall till utskottets hemställan. Votering blef likväl begärd och företogs, sedan till kontraposition antagits yrkandet om bifall till herr Dahlbergs motion, enligt följande nu uppsatta och af kammaren godkända voteringsproposition:

Ang. borttagande af tullen å fläsk.
(Forts.)

Den, som bifaller hvad bevillningsutskottet hemställt i 3:dje punkten af betänkandet n:o 7, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har kammaren, med afslag å nämnda hemställan, bifallit herr Dahlbergs motion i ämnet.

Omröstningen visade 123 ja mot 84 nej; varande alltså utskottets hemställan af kammaren bifallen.

Sedan utgången af voteringen af herr talmannen tillkännagifvits, begärdes ordet af

Herr Schöning, som yttrade: Då jag förra året jemte flere andra ledamöter i kammaren anhöll att få reservera mig i denna fråga mot det beslut, kammaren då fattade, och då jag ännu är af den åsigten, att tull, som lägges på lifsförnödenheter i allmänhet, och särskildt på fläsk, är en af de allra ovärdigaste, så anhåller jag att äfven i år få anmäla min reservation.

Härefter föredrogs *punkten 4*, deri utskottet hemställt, att en af herr *L. G. von Heijne Lillienberg* inom Andra Kammaren väckt motion, n:o 77, om borttagande af tullen å kaffe, icke måtte vinna Riksdagens bifall.

Ang. nedsättning i kaffe-tullen.

I fråga härom anförde:

Herr von Heijne Lillienberg: Hur djerft det än kan synas vara att söka försvara en motion, som af bevillningsutskottet enhälligt afstyrkts, och ehuru ringa eller snarare ingen förhoppning om

Ang. nedsätt-
ning i kaffe-
tullen.
(Forts.)

framgång finnes, anser jag dock min skyldighet vara att, så godt jag kan, försöka det. Jag manas dertill af den anledning, att utskottet icke bestridt något enda af de skäl, jag anfört i min motion, hvarför jag måste antaga, att dessa skäl stå qvar obestriddliga och sanna.

Utskottet anför som sitt enda skäl för afslag på min motion, att om tullen på kaffe borttoges, skulle med afseende på en import, som motsvarade den, som egt rum år 1889, förorsakas en minskning i tullinkomsterna af i det närmaste två millioner kronor, och, säger utskottet, »att afstå från en så betydlig och säkert påräknelig inkomst som denna tull synes utskottet icke välbetänkt, helst tillräcklig erfarenhet ännu saknas om det sätt, hvarpå de år 1888 införda nya eller förhöjda tullarne komma att verka».

Detta utskottets resonnement skall jag anhålla att få bemöta. Hvilken större erfarenhet vi hade år 1888, och hur den då beviljade tullnedsättningen verkade på statskassans intrader, kan man finna deraf, att samma år en nedsättning af 14 öre per kilo i tullen på kaffe gjordes. Detta var en större nedsättning än den af mig ifrågasatta, och under antagande således, att importen af kaffe skulle vara någorlunda lika som då, så åstadkoms derigenom en större minskning i statskassan än som nu skulle ske.

Skälet för 1888 års beslut kunde icke vara något annat än att i någon mån lindra den tunga och ökning i lefnadskostnaderna, som skyddstullarne medförde, och som förorsakade många procents förhöjning i dessa för vårt lands befolkning.

Har, hvilket jag erkänner, min motion det stora felet att innebära ett attentat mot statskassans intrader, synes det mig dock, som om detta skulle motvägas deraf, att här är fråga om en med rättvisa och billighet förenad öfverensstämmelse med den ökning i lefnadskostnaderna, skyddstullarne medfört, och att få dem något minskade genom borttagande af tullen på kaffe.

Mot motionen kan det, som jag förmodar af den föregående diskussionen, anföras, att borttagandet af den åsatta tullen på kaffe kommer endast dem till godo, som förmedla försäljningen till den konsumerande allmänheten. Men hvarför gjorde sig denna uppfattning då icke gällande år 1888, då den senaste nedsättningen skedde?

Äfven om man kan säga, att kaffet i sanitärt hänseende icke är att rekommendera, och det är en sak, som jag icke kan döma om, så hafva väl herrarne liksom jag iakttagit, att personer af hög ålder förtära kaffe, utan att det utöfvar någon menlig inverkan på deras helsa. Då nu för tiden med allt skäl, och dess bättre med framgång, arbetas på att försvåra åtkomsten af sprithaltiga drycker, så synes det mig, att någonting på samma gång bör göras för att underlätta tillgången till njutning af denna oskadliga dryck, som så allmänt begagnas, och göra den tullfri.

Då jag ingaf min motion, trodde jag, att Riksdagen med denna gärd af rättvisa skulle fortgå på den redan inslagna vägen och göra kaffet tullfritt.

Ang. nedsättning i kaffetullen.

Men då jag i detta fall tyckes hafva misstagit mig, så kan det icke hjälpas, och jag vill icke göra något yrkande.

(Forts.)

Herrar *Andersson* i Hamra, *Björck* och *Anderson* i Skeenda instämde häruti.

Herr Lönegren: Då kaffetullen för två år seden nedsattes från 26 till 12 öre pr kg., var jag icke med derom, af den orsak, att jag ej ansåg att någon väsentlig fördel derigenom skulle beredas de mindre bemedlade, som inköpa sitt behof af kaffe i små quantiteter; dessutom ansåg jag det vara betänkligt att beröfva staten en inkomst af två millioner kronor, hvilka framdeles nog kunde behöfvas och som det icke skulle blifva lätt att återtaga, om man framdeles skulle vilja det. Af samma skäl är jag nu emot den tullfrihet, som af herr von Heijne Lillienberg föreslagits, och hvarigenom en ytterligare nedsättning i statens inkomster med två millioner skulle komma att uppstå. Jag kan icke heller såsom giltiga antaga de skäl, han för sin motion anför.

Att kaffet är en allmän förbrukningsartikel, är visserligen sant; det kan icke bestridas; men deraf följer icke, att det är en nödvändighetsvara, hvars ökade konsumtion bör befordras genom billigare pris och genom tullnedsättning eller tullfrihet. Det anförda skälet, att denna vara icke produceras inom landet, torde ej få gälla mycket, ty samma förhållande eger rum med många andra importartiklar, såsom t. ex. vin, té, sydfrukter, kryddor m. m., för hvilka varor Riksdagen icke torde vara benägen medgifva tullfrihet eller nedsättning i de tullsatser, som nu äro för dessa varor bestämda.

På grund häraf, och då jag icke tror att statsverkets tillgångar äro sådana, att man kan afstå millioner det ena året efter det andra, skall jag be att få yrka afslag på motionen och bifall till utskottets betänkande.

Jag skulle kunna i afseende å allmänna konsumtionsartiklar, som ej produceras inom landet, nämna äfven sådana varor som rösocker och tobak, hvilka i likhet med kaffet under många år räknats bland våra kassaartiklar; men det torde icke behöfvas, att flera skäl framdragas, för att kammaren skall vara med om att afslå den föreliggande motionen.

Vidare yttrades ej. Punkten bifölls.

Punkterna 5 och 6.

Biföllos.

Ang. nedsätt-
ning i socker-
tullen.

Punkten 7.

I en inom Andra Kammaren afgifven motion, n:o 184, hade herr *F. G. Björck*, föreslagit, bland annat, att tullen å råsocker måtte nedsättas till 16 öre samt tullen å raffinad till 22,5 öre pr kilo.

Utskottet hemställde, att motionen i denna del icke måtte af Riksdagen bifallas.

Härom yttrade:

Herr Björck: Herr talman! Jag hade verkligen trott, att statsutskottet för i år skulle vara mäktigt att nedpruta anslaget till åtskilliga hufvudtitlar mer än det förmått. På grund deraf tänker jag, att Riksdagen just af sådan anledning kunde lemna bifall till motionen för att på den vägen återgälda en stor del af de tullsats, som träffa en nödvändighetsvara.

Jag har af debatten angående fläsktullen funnit, att fläskproduktionen är en inhemsk industri, och jag tror, att om tullskyddet på fläsk ännu några år får fortfara, så skola de svenska jordbrukarne mäga producera så mycket fläsk, att priset på denna vara skall komma att sjunka betydligt.

Man har talat om, att en million kronor skulle vara tagna ur folkets fickor genom denna fläsktull; det visar sig nemligen af de statistiska uppgifterna, att en million inkommit till statsverket genom tullen på fläsk. Men, mine herrar, jag tror verkligen, att det är flere, som äta fläsk, än arbetarne; jag tror, att hela svenska folket i gemen använder det till föda. Och jag tror, att hvad här i fläskfrågan talats om de svenska arbetarne kan gifva mig anledning tillämpa hvad jag vid ett föregående tillfälle sagt, nemligen att massorna äfven nu framskjutas för det egna intressets skull. Jag tror icke, att det är något annat, som här gjort sig gällande, hvarken på den ena eller den andra sidan, utan att man endast vill hafva fram arbetarne som en hjälp för att vinna något stort, och sedan sprida ut detta och på så sätt göra sig vida beryktad. Det är hvad jag för min del tror.

Jag ville äfven till representanten på geflebänken framställa en vänlig fråga. Han upprepade samma ord vi hört förut angående åtgången ur folkets fickor till fläsktullen. Men jag skulle önska få svar på den frågan: huru mycket våra själfgjorde själasörjare inhöstat för sina ströskrifter, huru mycket som i det afseendet tagits ur folkets fickor? Det är kan hända också en tullsats, som kan tagas med i räkningen.

Från en annan synpunkt tänker jag, att sockertullens nedsättning till det belopp, jag i motionen föreslagit, skulle kunna hafva den inverkan att betaga regeringen lusten att framkomma med begäran om större anslag på åtskilliga hufvudtitlar vid härefter kommande riksdagar. Jag tycker, att något borde göras.

Det har talats om spanmålstullar och orättvis beskattning. Jag får säga, att ehuru väl jordbrukarne äro en respektabel mängd i vårt land och kan hända vid noga efterseende äro de, som i sjelfva verket böra sättas såsom n:o ett, så tror jag dock icke, att de böra skatta så mycket till dessa stora sockerfabriker, som existera hos oss. Jag tror, att de hjälpa sig med mycket mindre, ty de hafva ett godt skydd kvar af den återstående tullen.

Ang. nedsättning i sockertullen.
(Forts.)

Men såsom saken nu är, så är det icke mycket att göra vid den. Jag yrkar bifall till min motion och afslag på utskottets hemställan.

Herr Lönegren: Mot den af herr Björck föreslagna nedsättningen af sockertullen talar, utom de af utskottet anförda, fullt giltiga skälen, den omständigheten, att motionären icke, enligt min tanke, bestämt differensen i tullsatser mellan råsockret och den raffinerade varan som ske bort. Han föreslår en nedsättning här från 9 $\frac{1}{2}$ öre till 6 $\frac{1}{2}$, och jag antager såsom säkert, att en sådan åtgärd från Riksdagens sida skulle verka ruinerande på hela vår sockerindustri.

Det går icke för sig att på det sätt, som motionären begagnat, bestämma den differens i tullavgifter, som bör ega rum mellan råsockret och den raffinerade varan, dertill fordras mycket noggrann undersökning och beräkning.

Jag delar för öfrigt herr Björcks uppfattning, att tullsatsen på socker, liksom äfven den å sirap, är allt för hög, men jag tror icke, att en nedsättning kan ske *nu* och ingalunda på det sätt han föreslagit, och därför yrkar jag bifall till utskottets hemställan.

Härmed var öfverläggningen slutad; och sedan propositioner gifvits, i enlighet med de gjorda yrkandena, biföll kammaren utskottets hemställan.

Punkten 8.

Med föranledande af en inom Första Kammaren af herr G. Ekdahl i ämnet väckt motion, n:o 23, hemställde utskottet under förevarande punkt, att under tulltaxans rubrik: »Säckar» orden »synbart brukade» måtte utbytas mot orden »tydliga brukade och slitna».

Efter uppläsande häraf anförde

Herr Lönegren: Huruvida den af motionären och utskottet framkastade insinuation, att missbruk skulle hafva egt rum vid införsel af säckar, så att nya säckar inkommit tullfritt under namn af »synbart brukade», är sann, derpå vill jag icke inlåta mig, ty der vid lag kunna icke några bevis förebringas hvarken för eller emot. Jag har gjort forskningar på detta område, men endast fått sådana upplysningar, att jag tror mig kunna påstå att de säckar, som fått tullfritt disponeras såsom gamla, verkligen varit *synbart brukade*.

Ang. nedsätt-
ning i socker-
tullen.
(Forts.)

Af de vid betänkanudet fogade statistiska siffrorna framgår visserligen, att importen af tullfria säckar stigit betydligt under det sista året, men deraf synes derjemte, att införseln af tullpligtiga säckar under samma år äfvenledes högst betydligt tilltagit.

Motionären säger, att uppfinningsförmågan är i sanning beundransvärd, då det gäller att söka kringgå författningar, och deri har han fullkomligt rätt; jag kan bekräfta det samma på grund af mångårig erfarenhet; men jag undrar för min del mycket, om den af utskottet föreslagna redaktionsförändringen vid rubriken »säckar» i tulltaxan skall visa sig mäktig nog att förekomma fortsatta försök på detta område.

Importen af tomsäckar eger rum hufvudsakligen för spanmåls- exportens räkning, och för min del anser jag rätt och billigt att sådana säckar, som användas för export af spanmål och sedan återinföras, må få inkomma tullfritt, äfvensom att sådana säckar, som inkomma för att brukas till spanmålexport, må få åtnjuta tullfrihet under vilkor i begge fallen att exporten bevisligen styrkes. För alla andra säckar deremot, gamla som nya, hvilka inkomma för att användas inom landet, borde efter min uppfattning tull erläggas; men jag nödgas, liksom utskottet, böja mig för nödvändigheten att taga hänsyn till våra superfosfatfabriker, hvilka importera hela massor gamla kaffe- och pepparsäckar för att begagnas såsom emballage till deras fabrikat, en vara, som har mycket lågt värde och ej kan tåla vid den af motionären föreslagna tullafgiften.

Något yrkande vill jag ej framställa.

Vidare yttrades icke. Punkten bifölls.

Ang. åsättande
af tull på ägg.

Punkten 9.

Ägg få för närvarande införas tullfritt. I en inom Andra Kam- maren afgifven motion, n:o 35, hade herr *L. F. Odell* föreslagit, att Riksdagen för sin del ville besluta, att en tull af 20 öre per kilogram måtte åsättas från utlandet importerade ägg; men hem- stälde utskottet, att ifrågavarande yrkande icke måtte vinna Riks- dagens bifall.

Reservation emot denna utskottets hemställan hade anmälts af herr *A. E. Petersson* i Hamra, hvilken ansett, att den tull å ägg, som af herr *Odell* föreslagits med 20 öre per kilogram, bort af ut- skottet tillstyrkas med 10 öre per kilogram.

Sedan utskottets hemställan blifvit uppläst, begärdes ordet af

Herr *Petersson* i Hamra, hvilken yttrade: Då jag inom ut- skottet varit af olika åsigt med majoriteten och reserverat mig mot utskottets beslut, så har det varit af den anledning att jag ansett,

att denna vara borde åsättas någon tull, dock icke så hög, som af motionären föreslagits, eller 20 öre, utan endast 10 öre per kilogram. Jag har nu varit af samma åsigt som vid föregående riksdagar, enär det ofta händer att den fattige, som icke har råd att underhålla några andra kreatur, likväl kan hålla sig med några höns. Jag tror icke att man genom en låg tull på ägg träder de norrländska arbetarnes rätt för nära, ehuru ägg ju anses innehålla mycket koncentrerade näringsämnen; men då det torde blifva ganska svårt för dessa arbetare att medföra några ägg upp i de vilda skogarne, torde åtminstone detta icke vara något skäl för afslag. Då ägg i en eller annan form hufvudsakligen användas af de mera förmögne, så tänker jag att deras patriotism är så stor, att de icke vilja vara emot att en fattig qvinna eller arbetare, som har några höns, kan få bättre betaldt för sin vara. Då jag nu föreslagit blott hälften så hög tull som motionären begärt, ber jag att få yrka bifall till min reservation och följaktligen afslag å utskottets hemställan.

Ang. åsättande af tull på ägg.
(Forts.)

Vidare anförde:

Herr Odell: Utskottets motivering för afslag å min motion synes koncentrera sig deruti, att icke några nya skäl tillkommit, sedan motion i samma syfte vid förra riksdagen behandlades. För min del får äfven jag tillstå, att jag icke har några *nya* skäl att andraga för min motion i år än de, som hufvudsakligen vid förra riksdagen framställes. Ingen lär väl dock vilja förneka, att hönskötseln är en mycket vigtig binäring för ett land. Säsom exempel härpå kan anföras vårt grannland Danmark, som på en mycket kort tid drifvit upp denna binäring i ett så blomstrande skick, att under de sista åren Danmarks äggproduktion uppgått till ett värde af 8 millioner kronor, hvaraf i det närmaste 5 millioner blifvit en ren inkomst, sedan de egna konsumtionsbehofven blifvit tillgodosedda. Här kan man finna att, der man på ett rationellt sätt bedrifver hönskötseln, det är en binäring, som lönar sig och sålunda bör uppmuntras. Det torde ock vara bekant, att det hufvudsakligen är våra mindre bemedlade jordbrukare, torpare och backstugusittare, som icke konsumera sina ägg, utan de spara i hop några tjog, som de sedan försälja för att i stället inköpa andra förnödenhetsartiklar. Det är blott de, som hafva godt om penningar, som konsumera ägg, åtminstone i någon högre grad, och således blefve en ägg tull icke någon börda för dem, som icke hafva så starka skuldror, att de kunna köpa och konsumera denna vara.

Jag kan nog förstå, att utskottet kan hafva haft skäl för afslag särskildt nu vid denna periodens slut, men å andra sidan är jag öfvertygad, att vid utbytet af svenska och tillbytet af ryska ägg icke någon behållning uppstår för konsumenterna, ty säkert är, att de, som importera ryska ägg, köpa dem för billigt pris, hvaremot konsumenterna få betala dem ganska högt.

Ang. åsättande af tull på ägg. Jag vill emellertid, för att möjligen kunna vinna någon framgång åt mitt förslag, förena mig med herr Petersson i Hamra uti hans reservation, till hvilken jag sålunda yrkar bifall.

(Forts.)

Herr Cederschiöld: För min del tror jag, att utskottet haft fullgiltig anledning att hemställa om afslag å den förevarande motionen. Jag föreställer mig nemligen att, då båda de föregående Riksdagarne under perioden afslagit gjorda framställningar om åsättande af införseltull å ägg, det vore föga lämpligt att nu vid periodens sista riksdag besluta en sådan tulls fastställande, helst densamma icke synes mig vara af något verkligt behof påkallad. Det är visserligen sant, att en ganska stor import af ryska och finska ägg eger rum hit till Stockholm, men lika visst är det, att goda svenska ägg här finna afsättning till ej oväsentligt högre pris än de ryska och finska, och vid sådant förhållande lärers åsättandet af tull å ägg få anses vara obehöfligt.

På grund häraf yrkar jag bifall till utskottets hemställan.

Efter det öfverläggningen härmed förklarats slutad, samt herr talmannen till proposition upptagit de yrkanden som förekommit, biföll kammaren utskottets hemställan.

Om upphäfvande af tull å fartygsmaterialier m. m.

Punkten 10.

Herr O. A. Brodin hade i motion n:o 24 inom Andra Kammaren föreslagit:

»att Riksdagen måtte besluta, att materialier och utredningspersedlar, som äro afsedda för byggande eller reparation af fartyg, må tullfritt införas, och att Riksdagen hos Kongl. Maj:st anhåller, att detta beslut må genast tillämpas.»

Under förevarande punkt hemställde emellertid utskottet, att motionen icke måtte till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

I fråga härom anförde:

Herr Brodin: Då jag nu ber att få yttra mig i föreliggande fråga, vill jag erinra om att jag redan vid 1888 års riksdag, då tull på jernplåt beslöts, tog mig friheten väcka en motion om att ersättning motsvarande tullen vid fartygsbyggnader skulle beviljas, detta af den anledning att bevillningsutskottet då icke föreslagit någon dylik restitution, oaktadt den femtioåriga häfd, som den haft i svenska lagstiftningen. Denna motion blef emellertid afslagen, hvarför jag 1889 å nyo föreslog, att en restitution af tull eller en restitution beräknad att motsvara tullen å materialier och utredningspersedlar, som användas till fartyget, skulle vid fartygsbyggande utbetalas af statsverket, naturligtvis under vissa vilkor. Äfven denna

motion afstyrktes af bevillningsutskottet. men sedan båda kamrarna återremitterat ärendet, inkom utskottet med ett förslag till restitution vid förbyggnad och reparation af fartyg, och ansåg sig utskottet härmed hafva gifvit ett godt handtag åt skeppsbyggerihandteringen. Så blef dock icke förhållandet, och denna restitution blef icke till någon nytta i verkligheten, ty det är klart, att om ett fartyg är under reparation här hemma, så kan det icke ligga i hamnen och vänta, tills man hinner requirera hit materialier från t. ex. England för att få dem billigare, utan man måste använda svenska materialier. Sålunda blef fördelen af denna restitution af snart sagdt intet värde, och jag tror äfven det är bevisadt, att statsverket icke i sådant afseende behöft utbetala ens 1,000 kronor om året, och icke heller lär det blifva mera i framtiden.

Om upphäfvande af tull å fartygsmaterialier m. m.
(Forts.)

Utskottet anför nu emot min motion: »Att, såsom motionären synes afse, medgifva tullfrihet för de slags varor, som pläga användas såsom materialier vid fartygsbyggnad eller såsom utredningspersedlar, endast i de fall, då dessa varor verkligen i sådant syfte införas, skulle medföra *oöfverstigligen* praktiska svårigheter, särskildt med afseende på omöjligheten att kontrollera, det de sålunda tullfritt införda varorna sedermera användes för det ändamål, som utgjort förutsättningen för deras tullfrihet.»

Detta är fullt ut lika tillämpligt på den restitution, som Riksdagen beslöt i fjol, och då blefve ju all restitution lika omöjlig. Men om restitution beviljas för tullen å de materialier, som användas vid fartygsbyggnader, så vill jag fästa uppmärksamheten på att ett stort onus tillskyndas vederbörande derigenom, att de ett par års tid nödgas ligga ute med de höga belopp, hvartill tullen belöper sig. Ränteförlusten gör mycket, men äfven kapitalet är borta under tiden. Då det i andra länder, såsom Tyskland, gått an och fortfarande går an att införa materialier för dessa ändamål tullfritt, trodde jag, att det äfven skulle gå an i Sverige, i synnerhet som detta är den enda rigtiga principen och för sjöfartsnäringen alldeles nödvändigt, ty den arbetar redan förut under så ogynsamma förhållanden, att den icke tål några konstlade band.

På grund häraf, och då det, om min motion icke bifalles, blir för statsverket betydligt dyrare att i en eller annan form till vederbörande utgifva de vederlag, som i följd af de åsatta tullarne blifvit en absolut nödvändighet, ber jag att få yrka bifall till motionen.

Herrar *Melin* och *Collander* instämde med herr *Brodin*.

Herr *Bengtsson* i Gullåkra yttrade: Då punkterna 10 och 11 i utskottets betänkande stå i mycket nära samband med hvarandra, hoppas jag kammaren icke har något emot, att man under diskussionen om punkten 10 äfven i någon mån berör punkt 11.

För min del har jag aldrig varit någon vän till tullar, men jag böjer mig för det beslut, som fattats i denna fråga, tills det visat

Om upphäfvande af tull å fartygsmaterialier m. m.
(Forts.)

sig, huruvida och i hvad mån det allmänna deraf har gagn eller skada. Jag ber dock derjemte få tillkännagifva, att de restitutioner, som man den ena gången efter den andra beviljat, äro mig lika förhatliga. Och jag vill därför icke vara med om att gå längre på denna väg, än vi redan hunnit.

Det synes mig, som om man vid beviljandet af restitutioner många gånger skulle motarbeta det syfte, man vid införandet af tullarne afsett, och detta till skada för allmänheten men till gagn för den enskilde större industriidkaren. Det hette så ofta, då tullarne skulle införas, att man gjorde det icke så mycket för att fördyra varorna som dess mer för att skaffa en lättare och bättre afsättning för de svenska produkterna. Jag undrar huruvida man vinner detta syfte genom oupphörliga restitutioner med afseende å en del varor. Jag kan icke tro det. Jag skall be att få anföra ett exempel. Icke lära jordbrukarne få lättare afsättning för sin spanmål derigenom att man beviljat qvarnegarne en, om jag så får uttrycka mig, onaturligt hög restitution för det mjöl, som de tillverka och exportera. Tvärt om, qvarnegarne få derigenom lättare tillfälle att köpa utländsk spanmål än de hittills haft, och den största förtjensten stannar hos dem, icke hos jordbrukarne, ej heller hos konsumenterna, ty dessa få mången gång betala varan dyrare än den i visst fall betingade i utlandet. Jag tror att man äfven på andra områden, der tullrestitution förekommer, skulle kunna framvisa liknande exempel.

Anledningen till utskottets betänkande är dels en i Första Kammaren af grefve Strömfelt och dels en i Andra Kammaren af herr Brodin väckt motion. Den förre föreslår att jemte det stadgande, som redan finnes om restitution för en del varor, som användas till reparation och förbyggnad af fartyg och dylikt, man skulle införa ett särskildt premieringssystem vid nybyggnad af fartyg. Och herr Brodin yttrar i sin motion, »att Riksdagen måtte besluta, att materialier och utredningspersedlar, som äro afsedda för byggande eller reparation af fartyg, må tullfritt införas, och att Riksdagen hos Kongl. Maj:t anhåller, att detta beslut må genast tillämpas».

I det föreliggande betänkandet har, som herrarne torde finna, utskottet föreslagit, att jemte bibehållandet af förut befinligt stadgande om restitution för vissa materialier, som användas vid reparationer och förbyggnad af fartyg, jemväl skulle införas ett särskildt premieringssystem, och sålunda i det väsentligaste tillstyrkt grefve Strömfelts motion. Hvarthän detta i längden skall leda, är svårt att förutse, ty beviljar man detta, så lär man icke kunna stanna dervid, utan man kommer nog att gå längre. Tullkomitén har i sitt betänkande gjort en kalkyl öfver huru många fartyg och till huru stor drägtighet man skulle kunna bygga fartyg å våra nuvarande skeppsvarf och dervid kommit till det resultat, att vi skulle kunna åstadkomma 15,000 tons drägtighet. Bifaller man nu utskottets förslag och inför premieringssystem, skulle staten få i premier

ärligen utbetala 240,000 kronor. Detta är, såsom jag sade, det första steg man tager på denna bana. Efter de antydningar jag hört inom såväl utskottet som annorstädes torde det icke dröja länge, innan man äfven framkommer med förslag till Riksdagen om seglationspremier. Det yttrades af en ledamot vid behandlingen af frågan inom utskottet, att han icke trodde det vara svårt eller farligt att godkänna utskottets förslag, ty han visste ingen annan näring, som kunde komma och göra anspråk på dylika premier. Men hvarför icke? Jag vet icke hvarför ej våra mekaniska verkstäder, som tillverka jernvägsvagnar och annan jernvägsmateriel och utföra dem till utlandet, skulle kunna hafva samma anspråk och begära en liknande premie. Jag ser icke heller något hinder för att våra jordbrukare i framtiden komma med liknande anspråk på premier vid export af mejeriprodukter och jordbruksalster. Men jag frågar: hvart skall allt detta en gång leda, icke tror jag att det blir till fromma för allmänheten?

Med hvad jag nu yttrat har jag icke velat säga, att jag är fullt kompetent att bedöma sådana saker. Här finnas andre, som äro det mer än jag. Men jag hoppas att kammaren skall noga pröfva förslaget, innan kammaren går in derpå, ty, jag upprepar det, det är en farlig väg man beträder. Då dertill kommer, att Kongl. Maj:t tillsatt en komité för att utreda frågan om och i hvad mån sjöfartsnäringsen bör upphjelpas, så synes det mig som man icke borde vidtaga någon åtgärd från Riksdagens sida, förrän komitén afgifvit sitt utlåtande i ämnet. Jag kan icke finna att sjöfartsnäringsen är i det svåra läge, att man behöfver så rusa å stad i ogjordt väder, utan nog kan man vänta ännu ett år och se hvad förslag komitén kommer att framlägga.

På grund af hvad jag nu anfört skall jag, herr talman, anhålla att få yrka bifall till den nu föreliggande punkten, på samma gång jag ber få tillkännagifva, att jag kommer att rösta för afslag å den elfte punkten.

Vidare anfördes ej. Utskottets hemställau bifölls.

Punkten 11.

8 § i underrättelserna till gällande tulltaxa är af följande lydelse:

Om upphäfvande af tull å fartygsmaterialier m. m.

(Forts.)

Ang. godtygelse till skeppsbyggerinäringsens uppmantran.

§ 8.

1. Vid reparation eller förbyggnad af utländska fartyg eller af inhemska ångfartyg om minst 500 tons bruttodrägtighet eller segelfartyg om minst 300 tons bruttodrägtighet erhålles, sedan in för generaltullstyrelsen blifvit styrkt, att reparationen eller förbyggnaden afslutats, restitution af erlagd införselstull för de materialier och

Ang. godtgö-
relse till
skeppsbyggeri-
näringens upp-
muntran.

(Ports.)

skeppsförnödenheter, icke hänförliga till husgerådssaker eller proviant, dem innehafvare af skeppsvarf eller verkstad genom behöriga intyg visat hafva varit till fartygets reparation eller förbyggnad använda och för sådant ändamål från utlandet införda.

2. De skeppsförnödenheter, hvarmed ett svenskt, från utrikes ort återvändande fartyg under resan blifvit försedt, äro icke underkastade tull, så länge de förblifva i samma fartygs bruk.

I en inom Första Kammaren väckt motion, n:o 43, hade herr greve *F. Strömfelt* hemställt, att Riksdagen behagade besluta, att ifråga- varande paragraf måtte erhålla följande lydelse:

§ 8.

Mom. 1. Innehafvare af svenskt skeppsvarf eller verkstad, der fartyg byggas, erhåller vid nybyggnad af ångfartyg om minst 500 tons bruttodrägtighet samt af segelfartyg om minst 300 tons bruttodrägtighet, sedan inför generaltullstyrelsen styrkt blifvit, att fartyget kommit i fullfärdigt skick, en godtgörelse för hvarje ton af fartygets bruttodrägtighet, nemligen:

för fartyg af jern och stål	16 kronor
» » med träbordläggning på spant af jern eller stål, s. k. komposit	10 »
» » af trä	3 »

Då fartyg bygges för utländsk räkning eller såsom nytt säljes till utlandet, lemnas dylik godtgörelse utan afseende på fartygets storlek.

Vid reparation eller förbyggnad af utländska fartyg eller inhemska fartyg af ofvan nämnda storlekar erhållas, sedan inför generaltullstyrelsen blifvit styrkt — — — — (oförändradt) — — — — införda.

Mom. 2. De skeppsförnödenheter — — — — — (oförändradt) — — — — bruk.

Med hufvudsakligt tillstyrkande af berörda motion, hemställde utskottet under förevarande punkt, att 8 § 1 mom. i underrättelserna till tulltaxan måtte erhålla följande förändrade lydelse:

1. Innehafvare af svenskt skeppsvarf eller verkstad, der fartyg byggas, erhåller vid nybyggnad af ångfartyg om 500 tons bruttodrägtighet eller derutöfver samt af segelfartyg om 200 tons bruttodrägtighet eller derutöfver, sedan inför generaltullstyrelsen styrkt blifvit, att fartyget kommit i fullfärdigt skick, en godtgörelse för hvarje ton af fartygets bruttodrägtighet, nemligen:

för fartyg af jern och stål	16 kronor
» » med träbordläggning på spant af jern eller stål, s. k. komposit	10 »
» » af trä	3 »

Då fartyg bygges för utländsk räkning eller såsom nytt säljes till utlandet, lemnas dylik godtgörelse utan afseende på fartygets storlek.

Vid reparation eller förbyggnad af utländska fartyg af hvilken storlek som helst eller af inhemska fartyg af ofvannämnda storlekar erhålles, sedan inför generaltullstyrelsen styrkt blifvit, att fartygets förbyggnad eller reparation blifvit afslutad, restitution af erlagd införselstull för de materialier och skeppsförnödenheter, icke hänförliga till husgerådssaker eller proviant, dem innehafvare af skeppsvarf eller verkstad genom behöriga intyg visat hafva varit till fartygets reparation eller förbyggnad använda och för sådant ändamål från utlandet införda.

Ang. godtgörelse till skeppsbyggerinäringsens uppmantran.

(Forts.)

I en vid punkten fogad reservation hade deremot herr *S. Cederschiöld*, med hvilken herrar *J. Bengtsson* i Gullåkra och *J. Eliasson* instämt, hemställt, att herr grefve Strömfelts i ämnet väckta motion icke måtte till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Efter föredragning af detta ärende anförde:

Herr Andrén: Om man noga genomläser de handlingar, som åtfölja utskottets betänkande, skall man lätt nog finna, att en massa olika åsikter der gjort sig gällande och olika uppfattningar uttalats. Af de många myndigheter, som lemnats tillfälle att yttra sig i anledning af tullkomiténs betänkande, har den ena yttrat sig helt olika med den andra. Och detta, mine herrar, är icke underligt. Det måste finnas vidt skilda åsikter i detta fall. Och hvarför? Jo, därför att det är frågan om att införa ett helt och hållet nytt system i vår tullagstiftning. Vi hafva hittills haft skyddstullar och vi hafva äfven haft andra tullar, de s. k. finanstullarne. Men nu föreligger ett nytt förslag, nemligen att befordra den inhemska industrien icke blott genom skyddstullar, utan äfven genom exportpremier. Man vill på konstladt sätt åstadkomma en export af svenska varor, och detta kan icke ske på annat sätt, än att staten måste bidraga med understöd. Det är icke underligt, att många opponera sig mot detta system, det har förut blifvit pröfvadt i vårt land och då icke stått profvet. Hvar och en, som något känner vår frihetstid, vet, att våra näringar då ibland annat äfven understöddes genom exportpremier, äfvensom att saken i grund misslyckades. Det gick så långt, att det fans exportpremier å varor, som icke kunde omsättas i utlandet, men premien var så hög, att man för premiens skull förde ut varorna och — vräkte dem i sjön. Under närvarande tid tror jag icke att man skall komma till sådana galenskaper, men införandet af dessa premier skulle medföra många andra ledsamma följder. Det skall bland annat blifva betydligt betungande för statskassan. Ty lyckas nu våra skeppsbyggare, så torde det icke dröja länge, innan våra mekaniska verkstäder få premier, och

Ang. godtgö-
velse till
skeppsbyggeri-
näringens upp-
mantran.

(Forts.)

många andra pretendenter framkomma med olika anspråk på samma rätt.

Då vederbörande myndigheter hördes i föreliggande fråga, fick äfven Göteborgs handels- och sjöfartsnämnd afgifva yttrande, och den, samma yttrade då, samtidigt med att den afstyrkte frågan, följande: »För öfrigt torde det ifrågavarande premieringssystemet mången gång komma att medföra fullkomliga orimligheter och orättvisor. Så byggas, t. ex., på senare tider ej sällan i Sverige fartyg för finsk eller rysk räkning. För ett sådant fartyg om 1,500 brutto tons, byggt af uteslutande svenska materialier, skulle verkstaden, enligt tullkomiténs förslag, vara berättigad att af staten undfå godtgörelse till belopp af 24,000 kronor.»

Såsom bekant bygga vi för utlandet, t. ex. Ryssland och Finland, icke blott fartyg, afsedda för petroleumtransport, utan det förekommer äfven, att svenska verkstäder bygga fartyg för den ryska marinens räkning. Det egendomliga förhållandet skulle sålunda komma att inträffa, att svenska staten skulle premiera byggandet af ryska örlogsfartyg, eller, såsom jag också skulle kunna uttrycka detta korollarium af motionärens förslag, svenska staten skulle få betala den differens i pris, som svenska verkstäder på grund af den utländska konkurrensen måste underkasta sig, om de vilja bygga för utländsk räkning. Ty den utländska konkurrensen kunna vi aldrig hejda genom vår lagstiftning; vi få blott i sista hand betala prisskillnaden.

Vore det lämpligt att införa ett sådant system? Jag blott frågar. Jag tror, att vi fått alldeles nog af tullarne, och att vi icke böra införa något dylikt nytt system eller tillämpa några sådana idéer, som vi i framtiden blott skulle komma att ångra.

Vilja vi gynna våra stora verkstäder, kan det ske på många andra sätt. Så har t. ex. staten gifvit dem preferens vid anskaffande af järnvägsmateriel, gifvit dem preferens vid byggandet af krigsfartyg o. s. v. Jag finner detta fullkomligt riktigt. Svenska staten har till och med sökt gynna en utmärkt verkstad framför de andra och betalat den mera, emedan man antagit, att dess arbete skulle blifva så bra, och emedan man såg ett patriotiskt intresse i att sålunda hålla vår förnämsta verkstad uppe. Äfven detta kan jag förstå och vill visst icke motsätta mig.

Af utskottsbetänkandet finna herrarne för öfrigt, att kommerskollegium och generaltullstyrelsen framlagt ett praktiskt förslag att lösa denna fråga, hvars lösning är af så stor vikt, nemligen genom att bereda ersättning åt dem, som importera utländska materialier för byggande af fartyg. Detta förslag har bevillningsutskottet emelertid afstyrkt, emedan det skulle bereda svårigheter vid tillämpningen, och i stället föreslagit det nu ifrågavarande premieringssystemet. Mot detta utskottets förslag finnas dock, såsom af betänkandet synes, reservationer afgifna. Då jag är fullt öfvertygad, att herrar reservanter i detta hänseende skola föra min talan bättre

än jag skulle kunna, vill jag afstå från att närmare söka utveckla innehållet i detta senare appendix. Jag vill blott af principiella skäl, och emedan jag anser att det är bättre att stämma i bäcken än i ån, bestämdt yrka afslag å nu föredragna punkt.

Ang. godtgörelse till skeppsbyggeri-näringsens uppmantran.

(Forts)

Herr Cederschiöld: Såsom synes af de vid betänkandet förgade reservationer, har jag för min del icke kunnat biträda utskottets hemställan i den nu föredragna punkten. Anledningen härtill är dock ingalunda att söka i någon som helst obenägenhet hos mig mot att från statens sida vidtagas särskilda åtgärder till sjöfartsnäringsens främjande. Tvärtom är jag lifigt öfvertygad derom, att denna näring är för oss af den vigt och betydelse, att det ligger magt uppå, att, der så lämpligen ske kan, dess utveckling och förkofran befordras genom tjenliga lagstiftningsåtgärder. — Nu har emellertid, såsom här i dag redan erinrats, Kongl. Maj:t i början af detta år, i öfverensstämmelse med Riksdagens år 1888 gjorda begäran, tillsatt en särskild komité af sakkunnige män med uppdrag öatt efter utredning af svenska sjöfartsnäringsens tillstånd och alla för dess förkofran nödiga och nyttiga betingelser inkomma med förslag till åtgärder för befrämjande af näringsens utveckling;» och till denna komité har, bland andra handlingar, jemväl remitterats det betänkande af tullkomitén, som genom grefve Strömfelts motion nu blifvit draget under Riksdagens pröfning, jemte de öfver samma betänkande afgifna yttranden.

Vid detta förhållande, och då dertill kommer, att Kongl. Maj:t gifvit komitén sådana föreskrifter, att man har all anledning förvänta, att komiténs arbeten skola blifva afslutade i så god tid, att frågan i hela sin omfattning kan, fullständigt utredd, framläggas till afgörande redan vid nästkommande riksdag, har jag för min del trott att det icke vore välbeträkt, om nu vidtoges en partiel åtgärd i saken, i synnerhet då denna åtgärd är af så genomgripande och säregen beskaffenhet som den här föreslagna.

Jag vet väl, att häremot — såsom det redan skett i utskottets betänkande — invändes, att den nu föreliggande frågan redan är tillräckligt utredd genom tullkomiténs betänkande och de yttranden, som deröfver af vederbörande afgifvits. Men häremot tillåter jag mig erinra, att i de afgifna yttrandena meningarna äro ytterst delade om lämpligheten af den åtgärd, som tullkomitén föreslagit. Dessutom tror jag äfven, att denna särskilda fråga, som nu är före, lätteligen kan komma att te sig helt annorlunda, om den kommer att skärskådas i sammanhang med andra åtgärder, som sjöfartskomitén till äfventyrs kan komma att föreslå för näringsens främjande, än hvad den ter sig nu, då den tages i betraktande ensamt för sig.

Till stöd för det föreliggande förslaget har äfven anförts — också detta i utskottets betänkande — att denna fråga skulle mera beröra andra näringar än sjöfartsnäringsen. Detta är emellertid, en-

Ang. godtgö-
relse till
skeppsbyggeri-
näringens upp-
muntran.

(Forts.)

ligt mitt förmenande, en af de svagaste punkterna i hela utskotts-
betänkancket. Ty hvad Riksdagen afsåg med sin skrifvelse i ämnet
den 14 maj 1888, det var åtgärder till sjöfartsnäringens befräm-
jande och, åtminstone så vidt jag vet, icke anordningar till upp-
ljelpande af andra med densamma mer eller mindre sammanhän-
gande näringar.

Såsom jag redan nämnt, har jag alltså trott, att man för när-
varande icke borde ingå i pröfning af förslaget i fråga, utan upp-
skjuta hela sakens afgörande till nästkommande riksdag. Under
dessa omständigheter kan jag naturligtvis icke anse behöfligt, ja,
knappast lämpligt, att nu ingå i någon granskning af förslagets
detaljer. Dock finnes det ett särskildt stadgande i förslaget, som
är af den beskaffenhet, att jag icke kan underlåta att här deremot
göra en erinran.

Enligt förslaget skulle nemligen den ifrågasatta godtgörelsen
till innehafvare af svenskt skeppsvarf eller fartygsbyggnadsverkstad
utgå för fartyg, som bygges för svensk egares räkning, endast om
fartyget uppnått en bruttodrägtighet af minst 500 ton — för ång-
fartyg — och 200 ton — för segelfartyg — men deremot obero-
ende af fartygets drägtighet, om detsamma bygges för utländsk
räkning eller såsom nytt säljes till utlandet. För min del kan jag
icke inse annat, än att genom en sådan bestämmelse skulle uppstå
det egendomliga förhållande, att en utländsk fartygsbeställare, som
här i landet vill låta bygga ett fartyg af mindre drägtighet än
nyss nämnts, komme att försättas i en väsentligt gynsammare ställ-
ning än en svensk fartygsbeställare, då ju otvifvelaktigt verkstaden
skulle kunna leverera sådana fartyg för billigare pris till en utlän-
ding än till en svensk. Ty i det förra fallet skulle staten komma att
lemna en viss särskild godtgörelse, men icke i det senare.

På grund af hvad jag nu haft äran yttra tillåter jag mig, herr
talman, att yrka afslag å så väl utskottets hemställan som den i
ämnet väckta motionen.

Herr Melin: Med den sammansättning, som riksdagen för när-
varande har, har jag ansett det både vara otacksamt och icke le-
dande till något resultat att upptaga kammarens tid med något
inlägg i diskussionerna rörande de egentliga tullfrågor, som förut
under dagens lopp förelegat, och detta äfven i afseende på den, som
afsett restitution å fartygsmaterialier, då jag på förhand kunnat för-
stå, hvad resultatet skulle blifva. Men då här nu föreligger ett för-
slag, som är afsedt att vinna bot för det betryck, hvarunder sjö-
fartsnäringen och andra dermed sammanhängande näringar lida, så
anser jag mig böra yttra något.

I början af sin motion har greffe Strömfelt uttalat, att han
hyser allvarliga bekymmer för det tillstånd, i hvilket den svenska
sjöfartsnäringen befinner sig; och det är med anledning af detta
som han vill föreslå införandet af dylika premier. Jag vill då an-

märka, att det förefaller mig märkvärdigt, att han, som synes ömna för sjöfartsnäringen — och att han det gör, betviflar jag visst icke — likasom också utskottet, nästan uteslutande hållit sig till skeppsbyggeriet och dermed sammanhängande näringar. Ty förhållandet är i sjelfva verket, såsom en hvar lätt skall finna, som noggrant läser igenom detta betänkande, att det egentligen blir de stora verkstäderna, som komma att hafva fördel af dessa premier. Och för min del kan jag icke finna, att den svenska sjöfartsnäringen skulle få någon egentlig nytta af dem. För öfrigt vill jag icke vara med om att införa dylika konstlade medel.

Ang. godtgörelse till skeppsbyggerinäringens uppmuntran.

(Forts.)

Utom detta, att det hufvudsakligen är andra näringar, som skola draga fördel af detta premieringssystem, finner man äfven vid genomgående af betänkandet, att *utländske* redare framför de våra deraf skulle gagnas. Detta har ock redan af den förste talaren, herr André, blifvit framhållet. Skola sålunda vi göra uppoffringar för att utländingar skola få sin ställning förbättrad, och kan detta kallas att söka upphjelpa den svenska sjöfartsnäringen?

Dessutom anser jag, att den föreslagna begränsningen af premieringen till endast fartyg med högre ton-antal är högst oriktig och olämplig, emedan derigenom den svenska sjöfarten på kusten och insjöar ej blir som sig bör tillgodosedd. Jag kan icke inse, hvarför ej de mindre fartygen så väl som de större böra komma i åtnjutande deraf, om den nu skall anses vara en fördel, och har sålunda i detta afseende samma mening som kommerskollegium och generaltullstyrelsen, hvilka föreslogo, att 40 tons dräktighet skulle utgöra gränsen nedåt.

Hvad sjöfartsnäringen beträffar och vår önskan att kunna hjälpa den, så vill jag säga, att jag ej tror, att detta kan ske med sådana medel som dessa nu föreslagna. Jag tror fast mer, att den bör hjälpas på så sätt, att man ger den tillfälle att allt mera utveckla sig på naturlig väg, så att vi kunna blifva i stånd att konkurrera med norrmen, engelsmän och danskar. Dertill behöfves i första rummet att vi få ett material, som är godt och tidsenligt, vidare, att vi få det billigt, och för det tredje, att vi kunna erhålla det just när det behöfves för vissa behof. Men när förfrågningar göras hos svenska verkstäder, för att få i synnerhet stora ångare byggda, så svaras ofta: Vi hafva så mycket beställningar nu, att vi icke kunna åtaga oss att verkställa detta arbete förr än lång tid här-efter. Eller också äro deras pris så höga, att man icke vågar göra beställningen i Sverige, utan i stället måste vända sig till en utländsk verkstad, der man i många fall får snabbare expedition och billigare pris. Men gör man detta, så har man också den betungande fartygstullen att erlægga, som för närvarande är gällande. Tänker man sig större ångfartyg, sådana, med hvilka man vill trafikera på transatlantiska hamnar, fartyg, hvilkas värde kan gå till en eller annan million, så inses lätt, till hvilken kolossal

Ang. godtgö-
relse till
skeppsbyggeri-
näringens upp-
muntran.
(Forts.)

summa tullen kan uppgå. Sådana beställningar är det dessutom mycket svårt att få effektuerade inom vårt land.

Nu säger man, att man vill upphjelpa den svenska sjöfartsnärings just genom att med dessa premier underlätta anskaffandet af fartyg inom landet. Men detta hjälper i många fall icke då man vid våra verkstäder ofta ej kan få de fartyg man önskar tillverkade så skyndsamt som de behöfvas för det behof, hvartill de skola användas. Det vore då mera skäl att slå in på den rigtningen, att man anslår premier åt dugliga, unga ingenjörer, som vilja resa ut för att utveckla sig i hithörande fack — dermed vill jag naturligtvis dock icke hafva sagt, att det icke för närvarande finnes dugliga ingenjörer hos oss, både äldre och yngre — och att man på samma gång söker främja utvecklingen af våra verkstäder genom att gifva dem sådan hjälp, att de kunna drifva sin verksamhet i större skala.

I någon af de punkter i betänkandet, som afse sjöfartsnärings, säger utskottet om denna näring, att den icke behöfver skydd liksom andra näringar, emedan dess ställning under de allra senaste åren skulle hafva blifvit betydligt förbättrad. Jag skulle kunnat förlåta utskottet, om det fält ett sådant yttrande under midten af år 1889, men att utskottet i april 1890 kan så uttrycka sig, det förvånar mig synnerligen. Ty det måste varit utskottets ledamöter ganska väl bekant, att denna näring under den sista tiden haft betydliga svårigheter att bekämpa. Man kan ju våga hoppas, att det snart skall blifva någon förändring till det bättre; men för närvarande är tillståndet sannerligen icke alls briljant, utan högst betydligt sämre, än det varit under de föregående åren.

Här omtalas äfven i utskottets betänkande, att man inköpt åtskilliga fartyg från utlandet, och utskottet framhåller, att dessa icke varit så gamla, som motionären, herr Brodin, särskildt påpekat. Jag vågar påstå, att utskottet äfven der vid lag varit illa underrättadt. Ty om man går igenom de fartyg, som blifvit från England inköpta, så skall man finna, att det hufvudsakligen varit gamla, otidsenliga fartyg, som på denna grund varit billiga. När en engelsk redare, som nog vet att beräkna sin affär, finner det vara skäl att till underpris sälja fartyg till Sverige, så är han visserligen medveten om hvad han gör. Den dagen torde icke vara långt aflägsen, då svenska redare, som köpa dessa billiga fartyg, få se hvad vinst de hafva på dem. Under föregående år har vinsten varit stor. Men när reparationer blifva erforderliga, när nya maskiner och pannor måste anskaffas, då torde vinsten ej blifva så synnerligen stor. Det blir då verkstäderna i Sverige, som göra bästa affären. Den största förtjensten erhålla de ej så mycket på nybyggnader som fast mer på reparationer.

Jag tror således, att om man vill upphjelpa den svenska sjöfartsnärings, så skall man ej tillgripa så onaturliga medel, som här föreslagits, utan ställa till så, att, med billiga och rättvisa ut-

gifter på näringen, tillfälle för redaren möjliggöres att, utan extra kostnad genom tull, kunna anskaffa fartyg der de kunna fås, billigast och bäst samt på den tid då de behövas, vare sig detta önskas utfördt i utlandet eller hemma. Jag anser det således vara lämpligast att afslå den af grefve Strömfelt väckta motionen och har förhoppning att det i denna kammare skall låta sig göra, då jag hör att i Första Kammaren, der man trott, att sympatierna för motionen skulle vara synnerligen stora, motionen antagits med endast 58 röster, under det minoriteten var så stor som 53 röster. Min öfvertygelse är, att det ej ens skulle vara nyttigt för de svenska verkstäderna, om en åtgärd sådan som denna vidtoges, hvarförutom det ju skulle kosta ganska mycket penningar. Af andra talare har också påpekats, hurusom andra näringar småningom kunde komma in och begära lika understöd.

På grund af hvad jag sålunda haft äran anföra skall jag yrka afslag å utskottets hemställan i denna punkt.

Herr Pehrsson i Norrsund: Efter min uppfattning har under de senare åren stämningen inom denna kammare och inom riksdagen i allmänhet visat sig något vänligare mot sjöfartsnäringen än för några år sedan. Jag har därför hyst den förhoppningen, att det skulle kunna göras något till nytta för denna näring, kanske redan vid innevarande riksdag. Frågan har nu af bevillningsutskottet behandlats, och jag vill icke betvifla, att det hyser verkligt intresse för denna näring. Men likväl har utskottet efter min uppfattning kommit till det resultat, att, i fall det förslag utskottet framlagt skulle blifva Riksdagens beslut, det för sjöfartsnäringen snart nog skulle verka alldeles ruinerande. Utskottet säger i sitt nyss upplästa förslag, att af fartyg, som byggas för *svensk* räkning, skulle ångfartyg om 500 tons bruttodrägtighet eller derutöfver samt segelfartyg om 200 tons bruttodrägtighet eller derutöfver komma i åtnjutande af den föreslagna premieringen, nemligen 16 kronor för fartyg af jern och stål, 10 kronor för fartyg med träbordläggning på spant af jern eller stål samt 3 kronor för fartyg af trä; men då fartyg byggas för *utländsk* räkning eller såsom nytt säljes till utlandet, skulle dylik godtgörelse lemnas utan afseende på fartygets storlek. Vid sådant förhållande anser jag det vara tydligt, att det är utskottet, som egentligen får fördelen af premieringen; det svenska skeppsbyggeriet får så liten fördel af detta, att jag anser det vara lagdt i utländingarnes hand att täfla med oss ännu mera än förut. Vi äro ju ense i öfvertygelsen derom, att det är den täflan, som utlandet drifver med oss, hvilken förorsakar betrycket för sjöfartsnäringen. Derfor har jag tänkt, att den hjälp Riksdagen skulle lemna, borde uteslutande komma den svenska sjöfartsnäringen till godo, icke utlandets. Men, som sagdt, genom det här framlagda förslaget kan jag ej se att det ändamålet vinnes. Jag skall därför förena mig med dem, som yrka afslag på utskottets förslag.

Ang. godtgörelse till skeppsbyggerinäringens uppmuntran.

(Forts.)

Ang. godtgö-
relse till
skeppsbyggeri-
näringens upp-
muntran.
(Forts.)

Herr Lönegren: Vid förlidet års riksdag, då frågan om restitution för skeppsbyggnadsmaterialier förelåg, yttrade jag mig till förmån för en sådan restitution och det i mycket större utsträckning än då föreslagits. Jag ville nemligen medgifva en sådan förmån icke allenast vid reparation och förbyggnad af fartyg, utan äfven och i första rummet för nybyggnader, och detta utan den inskränkning i afseende på fartygens storlek eller bruttotonnage, som då var ifrågasatt. Jag hyser fortfarande samma uppfattning och är beredd att, när helst förslag derom förekommer, dertill gifva min röst. I enlighet med denna min uppfattning kan jag icke annat än ogilla den redaktion, som 8 § i tulltaxunderrättelser då erhöll och hvilket med rätta väckt allmän och stor förvånning.

Jag yttrade mig också i fjor något om det inom tullkomitén utarbetade förslaget att genom premiering för nybyggda fartyg understödja och befrämja sjöfartsnäringen i vårt land, hvilket förslag af flera skäl föreföll mig något betänkligt. Detta förslag har nu af enskild motionär gjorts till föremål för Riksdagens pröfning och afgörande, och har lyckats tillvinna sig bevillningsutskottets understöd och förord. För min del tror jag dock, att ganska viktiga anmärkningar kunna framställas emot detsamma, såsom i första rummet att det mera gagnar skeppsbyggerierna och de mekaniska verkstäderna än sjöfartsnäringen, hvars betryck det gäller att afhjelpa, och vidare att icke på förhand kan med tillförlitlighet beräknas, till huru stort belopp statens utgifter komme att stiga till följd af en sådan lags antagande, såsom ock af bevillningsutskottet pag. 34 medgifves, och slutligen att ingen rimlig grund finnes för ett stadgande om restitution af tullmedel, då ingen tull erlagts. Men jag skall icke inlåta mig vidare härpå. Jag vill endast franhålla min åsigt, att då Kongl. Maj:t nyligen tillsatt en komité med uppdrag att undersöka och utreda sjöfartsnäringens tillstånd och föreslå åtgärder för det för denna näring rådande betryckets afhjelpande, om ett sådant befinnes ega rum, detta så väl med hänsyn till premiering för nybyggda fartyg som premiering för inseglade distanser och penningunderstöd för vissa trader, som äfven i fråga om nedsättning eller borttagande af de många umgälder, som nu hvila på sjöfartsnäringen, såsom fyr- och båkafgifter, lastpenningar, lotsafgifter, konsulatafgifter, skeppmätningskostnader och hamnafgifter, då kan jag icke finna det lämpligt, att Riksdagen skulle gå Kongl. Maj:ts anordningar i förväg och *nu* fatta beslut angående *ett* af de framlagda förslagen, utan afseende på de många andra, hvilka samtidigt bort tagas under öfvervägande, och hemställer jag därför, att Riksdagen måtte besluta, att den af bevillningsutskottet tillstyrkta motionen icke för närvarande må till någon Riksdagens åtgärd föranleda. Jag tror, att kammaren med så mycket mera lugn kan ingå härpå, som något betryck för sjöfarten icke nu kan sägas existera. Denna näring har, dess bättre, under senaste åren drifvits med ganska mycken framgång och i allmänhet lemnat godt resultat. Visserligen ser det ut som skulle ut-

sigterna i år icke vara så lofvande, men torde det vara väl tidigt att nu uttala sig om resultatet af årets seglation. På grund af hvad jag anført anser jag, att vi utan betänklighet kunna låta den stora och onekligen mycket viktiga frågans afgörande anstå till nästa riksdag, då vi hafva att motse Kongl. Maj:ts förslag, grundande sig på den utredning i ämnet, som för närvarande i sjöfartskomitén pågår.

Ang. godtgörelse till skeppsbyggeri-näringsens upp-muntran.

(Forts.)

Herr *Werner* instämde häruti.

Herr E. G. Boström: Mot utskottets förslag har här framstälts först och främst en formel anmärkning, den nemligen, att det icke vore lämpligt att upptaga frågan till pröfning, då den af Kongl. Maj:tt blifvit lemnad till en komités behandling. För min del kan jag icke underkänna betydelsen utaf ett dylikt inkast, men å andra sidan vill jag icke heller tillmäta det någon afgörande betydelse. Den ifrågavarande komitén är tillsatt i hufvudsakligt ändamål att tillse svenska sjöfartsnäringsens behof och hvad som kan göras för dess upphjelpande. Den fråga, som nu föreligger, berör icke direkt sjöfartsnäringsen, utan närmast och väsentligast *skeppsbyggnadsindustrien* och de näringar, som arbeta för densamma. Det är därför, att denna fråga om skeppsbyggnadsindustrien liksom andra landets näringar mera hör tillsammans med tullagstiftningen, som bevillningsutskottet ansett sig kunna, utan att dermed på något sätt träda grannlagenheten mot Kongl. Maj:tt och den af Kongl. Maj:tt tillsatta komitén för nära, upptaga och framlägga frågan till Riksdagens bedömande. Jag ber att få fästa herrarnes uppmärksamhet på, att denna fråga väcktes i omedelbart sammanhang med Riksdagens beslut att pålägga tullafgifter på de jernmaterialier, som skeppsbyggarna väsentligen använda. I sammanhang med detta beslut har oupphörligen från deras målsmän framstälts yrkande om, att restitution i en eller annan form måtte dem beviljas. Nu har man ansett, att en sådan icke borde beviljas i vanlig form, därför att det skulle innebära en uppmuntran till att använda utländskt material. Man har därför sökt utfinna ett annat sätt att afhjelpa skeppsbyggarnes klagan, men som på samma gång utvecklade och höjde användandet af svenska materialier. Det är ett sådant man tror sig hafva funnit i det förslag, som föreligger från tullkomitén. Och det är ett förslag, som visserligen icke är opröfvadt. Det har, som herrarne veta, i temligen stor utsträckning användts uti flera länder, särskildt Italien och Frankrike.

Nu har man från skeppsrederinäringsens målsmän här i kammaren hört anmärkas: »Vi hafva icke någon nytta häraf.» Och det kan icke nekas, att de delvis hafva rätt deri. Men jag kan dock icke förstå, hvarför dessa herrar så ifrigt motsätta sig förslaget. I sjelfva verket innebär det väl ej någon skada eller olägenhet för rederinäringsen, utan tvärtom väl alltid en indirekt fördel, om också icke någon synnerligt stor.

Ang. godtgö-
relse till
skeppsbyggeri-
näringens upp-
muntran.
(Forts.)

Man har sagt — och den förste talaren gjorde det — att detta system af exportpremier har förr pröfvats här i landet och befunnits underhålligt. Ja, det är sant, att det varit pröfvadt. Men denna pröfning egde rum för så lång tid tillbaka, att jag icke tror man kan jemföra den tidens ekonomiska förhållanden med nutidens eller taga en måttstock från den tiden och lägga på nutidens förhållanden.

Samme talare anförde ett exempel: om man bygger ett ångfartyg på 1,500 ton, skulle staten få vidkännas en utgift på 24,000 kronor. Ja, det är sant. Men låt oss komma i håg, att hvarje fartyg om 1,500 ton kan beräknas hafva ett värde af 300 à 400 tusen kronor, och att arbetskostnaden för ett sådant fartyg går till mellan 40 och 50 procent af totalkostnaden. Sålunda hafva, äfven om jag beräknar efter lägsta siffran, för detta fartyg utbetalts i arbetslöner 120,000 kronor. Vidare ingår i detta fartyg jern, till en kvantitet vexlande mellan 10 och 12 centner för hvarje ton af fartygets dräktighet. Uppgifter från engelska verkstäder visa en användning af 12 centner, från svenska åter omkring 10 centner. Detta visar, att för ett sådant fartyg skulle användas svenskt jern, vexlande mellan 15 och 18 tusen centner, deraf två tredjedelar plåt. På en tid, då det svenska jernet har svårt att få afsättning på annat håll, måste det vara utaf betydelse att på detta sätt kunna bereda det afsättning. Det måtte väl icke vara annat än ur statsekonomisk synpunkt önskvärdt, att, om det vore möjligt, vår export af jern kunde ske i så förädlad form som fartyg. Men, har man sagt, det är orätt, ty fördelen kommer mest utländingen och i mycket mindre grad den svenske redaren till godo, när han använder fartygen för inhemsk fraktfart. Jag erkänner att anmärkningen kan synas befogad; dock bör man se till att man icke börjar en sak med allt för stora dimensioner. Man måste tillse, hvarest den svenska rederinärningen träffar på sina farligaste konkurrenser, om det är inom eller utom landet. Man kan lätt öfvertyga sig om att i afseende på den inhemska sjöfarten så träffas densamma icke af någon nämnvärd konkurrens. Om således ett fartyg, som användes i inhemska trafik, är mer eller mindre dyrbart, så inverkar detta icke på konkurrensförmågan. Ty det användes, såsom herrarne hafva sig väl bekant, ytterst sällan utländska fartyg i den inhemska trafiken, och detta af det skälet att den engelska plåten — ty det är engelskt byggda fartyg, med hvilka vi mest hafva att konkurrera — passar alls icke för de förhållanden, som här förekomma. För att bekräfta detta mitt påstående behöfver jag endast erinra om den erfarenhet, som man här fick göra under sistlidna vår. Våren var sen, och flera fartyg utgingo härifrån, innan ännu all is var borta. Så utgingo härifrån Stockholm fartyg dels tillhöriga Svea-bolaget och byggda i England, dels tillhörande andra bolag och byggda i Sverige af svensk plåt. Alla fartygen träffade vid utgåendet på is, som måste forceras, men de svenskt byggda togo sig fram oskadade, under det

deremot det engelskt byggda måste återvända tillbaka till Stockholm. Det framgår af denna omständighet hvarför man i våra fartyg, som äro afsedda för kustfart, föredrager den svenska plåten och således helst bygger dsssa fartyg inom landet. Gäller det åter att konkurrera i byggande af fartyg, afsedda att gå i utländsk fraktfart, så har det visat sig att det svenska skeppsbyggeriet har svårt att dervid bestå. Visserligen har talaren på göteborgsbänken uttalat sig sålunda: låten oss få vara i fred och utan hinder arbeta på vår industris utveckling, ty detta är enda sättet att bereda dess framgång i någon större omfattning. Mot denna åsigt skulle jag vilja uppställa den erfarenhet, man har från tidigare dagar, huru denna näring, äfven innan tullarne infördes, det oakadt gick tillbaka. Det är ju också helt naturligt, att det svenska skeppsbyggeriet endast med största svårighet skall kunna konkurrera med utlandet. Ty medan man i England kan få bygga dussintals fartyg efter en och samma modell, blir kanske den svenske skeppsbyggaren icke försatt i tillfälle att bygga mer än ett eller två lika fartyg, och vid sådant förhållande måste kostnaden för de svenska fartygen, å hvilka för öfrigt användes en mera dyrbar materiel, alltid blifva högre än för de engelska. Gå herrarne deremot till de engelska skeppsbyggerifirmorna och för dem lägga fram en bestämd ritning, som icke stämmer in med deras vanliga modeller, så kunna herrarne vara förvissade om att då komma nog de engelska skeppsbyggarna att taga lika mycket betaldt som de svenska. Deremot i fråga om att i stor mängd bygga fartyg efter samma modell måste England stå betydligt framför Sverige. Det är ock därför, som man velat bereda en möjlighet för de svenska skeppsbyggarna att kunna täfla med England och utlandet i öfrigt på detta område. Jag kan därför för min del icke finna annat, än att många och stora skäl tala för ifrågasvarande förslag. Vidare har en talare nämnt att om något skulle beslutas, så skulle detta beslut lämpas i öfverensstämmelse med kommerskollegi och generaltullstyrelsens förslag, d. v. s. på alla fartyg af till och med 40 tons dräktighet. Ja väl, men, mine herrar, innan vi få veta huru mycket detta skulle komma att kosta, så låtom oss hålla oss inom utskottets förslag, och om detta skulle visa sig välgörande, så låtom oss då gå vidare; men att börja med kan det ju icke skada att taga saken i mindre skala.

Ang. godtgörelse till skeppsbyggerinäringens uppmontran.

(Forts.)

Herr Lönegren erinrade, att det vore orätt att ge tullrestitution för saker, för hvilka kanske icke någon tull inflöte; men å andra sidan måste medgifvas att det medför så ytterst stora svårigheter att kontrollera användningen af den utländska materielen att kostnaden för kontrollen skulle ställa sig allt för dyr. Derfor har man också från de håll, der man velat tillstyrka bifall till det förslag, som reservanterna framlagt, begärt att tullstyrelsen skulle få sig ålagdt att verkställa de erforderliga kontrollåtgärderna utan ersättning. För min del finner jag dock betänkligt att komma fram med någonting sådant, ty, om man ville hafva en tullrestitution, må man

Ang. godtgö-
relse till
skeppsbyggeri-
näringens upp-
muntran.
(Forts.)

ock betala kostnaden för åtnjutande af en sådan förmån, eljest kommer nog ett likartadt yrkande att göras från många håll; men deremot tror jag icke att anspråk på restitutionsgodtgörelse i den af utskottet föreslagna form kan göras af någon annan industrigren än skeppsbyggeriindustrien. Denna industri arbetar nemligen under mera säregna förhållanden. Den söker sig ut på världshafven och den förmedlar den internationella handeln, medan de öfriga näringarna icke hafva att uthärda sådan omedelbar konkurrens.

För öfrigt vill jag säga, att efter Första Kammarens fattade beslut föreligger nu frågan så, att man antingen måste låta det förblifva vid det närvarande förhållandet, d. v. s. göra ingenting, eller också bifalla utskottets förslag.

Men för mig synes skeppsbyggeriindustrien vara en så betydande näring, att den väl kan tåla vid att få de fördelar, man här velat bereda densamma. Det vore nemligen ej rätt väl, om man skulle kunna framkomma med det påståendet, att när det gälde att bereda jordbrukaren en fördel, så ville man nog vara med, men deremot när det gälde bereda en fördel åt skeppsbyggerinäringen möttes förslaget af ett bleklagdt nej.

Jag anhåller att I, mine herrar, icke måtte lemna ett sådant svar, utan bifalla utskottets förslag i denna punkt.

Med herr Boström förenade sig herrar *Lund, E. W. Carlson, Swartling* och *Jakobson*.

Herr Brodin: I princip är jag i denna fråga af samma åsigtter som talarne på göteborgsbanken, men att jag det oaktadt icke kan gå i samma riktning som de, må ursäktas mig, ty skälet därför är, att jag anser att här stå allt för stora intressen på spel, för att icke principen för dem bör stå tillbaka. Saken är nemligen den, att när Riksdagen icke vill bevilja tullfrihet för materialier för skeppsbyggeri, eller bevilja restitution för sådan materiel, så återstår ingenting annat än att tillgripa konstlade medel i den ena eller andra formen. Och jag vill därför vara med om den i förevarande punkt föreslagna formen, hvilken under för handen varande förhållanden torde vara den rätta, till dess det blir möjligt att få bort tullarne å fartyg och nämnda materialier, ty dessa tullar äro långt ifrån nyttiga, utan hafva, på sätt jag i en föregående motion påpekat, verkat mycket skadligt och olyckligt, såsom hinderliga för byggande af tidsenliga fartyg, och de hafva i stället nödgat rederierna att inköpa billiga och dåliga fartyg. Utskottet har visserligen förnekat detta faktum samt har påstått, att jag icke styrkt detsamma. Med anledning deraf har jag gjort mig besväret att från kommerskollegium inhemta uppgifter om åldern å de fartyg, som blifvit inköpta efter tullarnes införande, och gifva dessa uppgifter det resultat, att, efter tullarnes införande, år 1888 funnos för svenska rederier inköpta 22 segelfartyg, af hvilka det yngsta var 14 år och det äldsta 46

är gammalt, hvarjemte bland dem funnits 5 fartyg, om hvilkas ålder någon upplysning icke kunnat inhämtas. Medelåldern kan antagas vara 26 à 27 år.

Bland ångbåtarna fans ett fartyg, som var nytt och som måste förtullas, emedan det var kontrakteradt före tullens införande, men dessutom förekom en ångbåt, 24 år gammal och tillika haverist, för hvilken reparationskostnaden uppgått till flera gånger inköpspriset. År 1889 inköptes från utlandet 49 st. segelfartyg, deraf det yngsta var 13 år gammalt; för somliga steg åldern upp ända till 56 à 57 år, för resten åter kunde ingen ålder utrönas. Af dessa 49 fartyg voro 21 st. mindre än och 28 st. mera än 30 år gamla. Jag påstår, mine herrar, att det är skäl att antaga, att dylika fartyg med en ålder öfverstigande 30 år tillhöra den klass af fartyg, som i England och andra länder med en ordnad lagstiftning i detta hänseende utranteras och som sålunda icke vidare borde få skickas ut. Jag hemställer därför, om det kan vara lämpligt samt vittnande om en sund lagstiftning att uppmuntra inköp af dylika fartyg för bedrivande af vår sjöfart.

Af de under år 1889 inköpta ångbåtar var en 7 år, 2 st. 8 år, en 9 år, en 17 år och en 36 år gammal.

Jag vill med detta hafva framhållit, att mina uppgifter varit fullt exakta och icke, såsom utskottet säger, origtiga.

En föregående talare har talat om de lämpliga lagstiftningsåtgärder, hvarom här vore fråga till sjöfartsnäringens uppmuntran. Hvad denna lämplighet angår, så är enligt min åsigt det lämpligaste sättet i detta fall att låta denna näring vara fri, utan tullskydd och utan pålagor och skatter, de sistnämnda åtminstone icke i högre grad än som läggas på andra näringar. Seglationspremier och dylika åtgärder skulle visserligen kunna hjälpa till en tid och bidraga till att gifva denna näring en tillfällig uppblomstring, men som dessa premier i längden blifva allt för dyrbara för staten, så måste de tagas bort. De, som gifva sig in på denna handtering utan att känna densamma och bedrifva densamma under förhoppning att detta skydd och denna uppmuntran skulle fortfara, skola sedan premieringen upphört få svårt att taga sig väl ut. Nej, mine herrar, hvad vi behöfva, det är energiskt och kunnigt folk, som i fred och ro få sköta rederinäringen, utan att dervid behöfva trakasseras af den ena eller andra mer eller mindre lämpliga lagstiftningsåtgärden.

En talare har sagt, att den svenska sjöfartsnäringen nu befunde sig i en sådan uppblomstring, att för densamma ej vore någon fara. Beklagligtvis är den ärade talaren något vilseledd. Under omkring 1½ års tid hafva konjunkturerna varit ganska goda och bättre än under flera föregående år, men just i år har åter igen ett omslag inträffat, isynnerhet hvad angår trävarufrakterna, som nedgått nära nog så lågt som någonsin förut. Det blir svårt att få debet och kredit att gå i hop för fartyg, som måste segla med nu gällande frakter i denna trade. Det har blifvit sagt, att den nu föreslagna

Ang. godtgörelse till skeppsbyggerinäringens uppmuntran.

(Forts.)

Ang. godtgö-
relse till
skeppsbyggeri-
näringens
uppmuntran.
(Forts.)

premieringen skulle lända till förmån för de svenska verkstäderna, men jag vill påstå att den icke uppväger tullarnes skadliga inverkan. Tullkomitén, som låtit genom sakkunnige personer utreda, huru mycket tullarne skulle gå till, har kommit till det resultat, att materialier till jern- och stålfartyg droge en tull af 20 kronor per gross-ton. Här är nu föreslaget att lemna 16 kronor per gross-ton i ersättning, sålunda 80 % af tullens belopp. Om en svensk skeppsbyggare bygger ett fartyg för utländsk räkning, så måste han för att kunna konkurrera med utlandet bygga fartyget så mycket billigare som 20 % af tullen. Om en svensk redare skall hafva ett fartyg byggt, så tillfrågas de olika verkstäderna, och dessas anbud måste bero af pris å materialier och arbete efter gällande pris. Om nu svenska staten, för att skydda valsverken, lägger tull på deras produkter och som vederlag beviljar en sådan restitution som den nu ifrågavarande, så få icke skeppsbyggarna någon vinst af det.

Det har blifvit sagdt. att våra verkstäder äro fullt sysselsatta och att de icke behöfva detta understöd. Ja, förhållandet har verkligen varit så, men det har varit det dels på grund af konjunkturförhållandena och dels på grund af speciella order. Här ha t. ex. i Sverige byggts isbrytare, ett arbete hvarvid de svenska verkstäderna äro vana, men hvaruti de engelska icke hafva stor praktik. Likaledes hafva af Motala verkstad byggts petroleumbåtar för rysk räkning; äfven detta är en specialitet, hvari denna verkstad kommit in och fått stort renommé. Men eljest är det endast båtar för Östersjö-traden, som vid de svenska verkstäderna blifvit byggda. Ej en enda större lastångare för utländsk fraktfart har på senare tiden der blifvit byggd.

Då nu konjunkturerna nedgå, så aftager efterfrågan på ångbåtar, och ett-tu-tre komma verkstäderna att stå utan arbete, så vida de icke kunna få någon liten ersättning för tullpålågorna å de materialier, som skulle användas.

Herr talman! Ehuru jag i princip är emot sådana premier som de ifrågavarande, så ber jag att, på grund af den vikt, som den ifrågavarande handteringen har, och då det är nödvändigt att på något sätt motarbeta tullarnes skadliga verkningar på densamma, få yrka bifall till utskottets föreliggande betänkande.

Herr Herslow: Denna punkt är verkligen ganska intressant, ty på mycket kortare tid och i mycket snabbare utvecklingsgång än på något annat ställe har här skyddstullsprincipen lupit igenom alla stadier och står här framför sina sista och — deri ger jag bevillningsutskottets ordförande rätt — sina korrekta konsekvenser.

Under den starka hänförelse för detta system, som för ett par år sedan rådde, grep man sig äfven till med att »skydda» en af Sveriges starkaste näringar, jernbandteringen, som förut burit en stor del af de andra, och man ville hafva tull på äfven så pass primära alster af denna näring som plåten. Men i samma ögonblick som

man tager och lägger tull å ett ämne, som står råämnet så nära, kommer naturligtvis det nästa stadiet i produktionsserien och säger: För Guds skull, gif oss då också skydd! »Redan förut» — sade i detta fall våra skeppshvarf — »hafva vi svenska skeppsbyggare haft svårt att bestå i konkurrensen med utlandet, och nu hafva våra råämnen blifvit fördrade!» Nå, hjälpen gafs, och naturligtvis gafs boten från samma håll der man tagit soten. Den gafs i form af tull på fartyg.

Ang. godtgörelse till skeppsbyggeri-näringsens uppmantran.
(Forts.)

Nästa steg var, att de mekaniska verkstäderna, hvilka hos oss äro starkt utvecklade, sade: Hvad hjälper oss detta? Vi äro redan för många att bygga ensamt för Sverige, vi hafva redan sedan länge måst söka oss marknad i utlandet. Om den senare nu stänges för oss, så komma vi att tvina bort. Vi arbeta till och med i stor skala för Ryssland, Norge, Danmark och vi kunna icke inskränka oss till att arbeta för landets egna behof. Men vid vår tillverkning för utlandet hjälper oss fartygstullen ingenting. Ty på dessa utländska marknader hafva vi att konkurrera med de kapitalstarka engelska verkstäderna. Kunna vi icke komma åtminstone i parité med dem, så gå vi under. Derfor måste vi hafva restitution på sådana materialier, som vi införa från utlandet för att dermed bygga fartyg för utländsk räkning. På dem måste tullen gifvas oss tillbaka.

Men nu kommer den svenska jernstillverkaren och säger: Hvad är detta? I samma ögonblick som staten ger restitution till dem, som använda en förtullad vara, har den med ena handen tagit tillbaka det skydd den med den andra gifvit. På den vägen få de mekaniska verkstäderna icke hjälpas. Vi anse visserligen att det bör finnas någon möjlighet för dem, som arbeta för utlandet, att få någon ersättning för sina genom tullen ökade kostnader, men det bör icke ske på det sättet, att man gifver dem tullen tillbaka. Tullen skall betalas, men från annat håll skall gifvas premier för hvad de producerat. Derigenom komma de alltid att begagna den svenska varan eller åtminstone begagna den mer än förr, på samma gång de fortsätta att bygga för utlandet. Och så äro både de och vi hulpne.

Men då komma de svenska redarne och säga: Hvart skall detta taga vägen? Vi äro redan nu ogynnsamt ställda. När vi köpa våra fartyg utifrån, så måste vi betala tull för dem. Bygga vi dem åter i vårt eget land, så måste vi betala dem dyrare än förr på grund af plåttullen. Och nu vill man till på köpet hafva det stäldt så, att om fartyg byggas i Sverige för utländsk redare, så utbetalas premier på dem, och då kunna de byggas mycket billigt, men om de byggas för inhemskt rederi, utbetalas inga dylika premier, och prisen blifva således högre. Man har sålunda nu hunnit så långt, att vi svenska redare ha det sämre stäldt än utlandets redare och det både på vår egen inhemska och på den utländska marknaden.

Godt, svaras det, så få vi väl gifva premier äfven för fartyg, som icke byggas för utländsk, utan för inhemsk räkning, liksom icke

Ang. godtgö-
relse till
skeppsbyggeri-
näringens upp-
muntran.

blott för sådana, som byggas af utländskt material, utan äfven för sådana, som byggas af svenskt. Premier på alla fartyg!

(Forts.)

Och så stå vi då i den ställningen, att staten, som tager upp tullinkomsten med den ena handen, ger denna tullintäkt tillbaka med den andra. Men den gör något mera: Den ger icke blott igen hvad den tagit åt sig sjelf, utan hvad den med sin arm tagit från den ena klassen af medborgare, för att gifva det åt en annan klass, det återbetalar också statskassan till den förra. Ja, det har verkligen redan i många länder kommit derhän. Näja, säger kanske mången, icke är väl det så farligt? Staten har ju i sjelfva verket icke afsett att med denna tull skaffa sig sjelf inkomster, utan att genom tullen åt idkare af en viss näring bereda ökad inkomst. Må då staten, det allmänna, sjelf i sista hand betala denna ökade inkomst! Det är alltid rättvisare, än att den betalas af en enda medborgaregrupp.

Resonnementet ogillar jag icke. Emellertid, när det nu är fråga om att införa detta system — något nytt system är det icke, utan endast de sista konsekvenserna af det redan rådande — så bör man i alla fall komma i häg, att vi vid alla de näringar, der man lägger skyddstullar på det första ledet i produktionsserien, skola föras in i samma kretslopp som i detta fall. När man beslutar sig för ett steg, sådant som det föreslagna, som, jag erkänner det, är konsekvent protektionistiskt, så bör man ha gjort sig reda för hur långt vägen bär och hvad det är man gör.

För min del skulle jag lätt reda mig ur dessa svåra konsekvenser genom ett kraftigt: Bort med plättullen! Bort med den förderfliga utgångspunkten! Men då jag icke kan falla på idén att göra detta yrkande i *denna* kammare, och då jag icke vill bestrida, att det under nuvarande förhållanden ligger en viss billighet i utskottets förslag, så föredrager jag att nu icke göra något yrkande alls.

Herr Melin: Då jag å nyo begärde ordet, gjorde jag det med anledning af herr Boströms fråga, hvad skada det skulle medföra, om Riksdagen bifölle utskottets betänkande. Någon hjälp borde ju lemnas skeppsbyggarne. Jo, jag anser, att det vore skadligt att antaga ett sådant förslag nu i riksdagsperiodens sista timme. Då vi vid så många tillfällen förut motverkat sådana förslag af herrar protektionister, så anser jag, att det ej heller nu är skäl att acceptera denna framställning af bevillningsutskottet och således för framtiden fastslå de principer, som der äro uttryckta.

Herr Boström frågade, hvarför icke sjöfartsnäringen under föregående perioder, då det rådt tullfrihet, haft någon större blomstring. Detta beror ju på många skäl, bland andra att det då icke rådde någon lifligare spekulation i allmänhet. En sådan har uppstått på den sista tiden, som erbjuder rikligt kapital till låga räntor, och jag kan icke vara med om att, när hågen just ligger åt den rigt-

ningen, vi skulle vidtaga åtgärder, hvilka skulle stänga oss från att bygga fartyg i utlandet, när sådant ansågs fördelaktigt.

För öfrigt är jag, ehuru skeppsredare, alls icke rädd för den utländska handelsflottan. Jag vågar till och med påstå, att Sverige behöfver den, ty den svenska flottan kan icke ensam sköta all import och export. Vi skola nog kunna hålla oss uppe och gå framåt, blott vi i alla afseenden blifva ställda minst lika fördelaktigt som dem, med hvilka vi hafva att konkurrera. — Jag vidhåller mitt förra yrkande.

Ang. godtgörelse till skeppsbyggeri-näringsens uppmantran.

(Forts.)

Herr Danielson: Då jag inom tullkomitén biträdt det förslag, som i utskottets föreliggande betänkande är framställt, så skall jag be att få yttra några ord.

Jag har trott, att detta förslag skulle gagna vår jernindustri, våra skeppsbyggerier och våra verkstäder. Jag har sålunda ansett, att detta skulle upphjelpa den svenska skeppsbyggerihandteringen och det i icke obetydlig mån. Då det derjemte vore en hjälp för sjöfartsnäringsen eller åtminstone icke kunde skada densamma, har jag trott, att detta vore ett syftemål, som borde befrämjas. Det belopp, som här är i fråga, är icke heller synnerligen afskräckande; det skulle uppgå till omkring 240,000 kronor per år, hvilket i jämförelse med tullinkomsterna, som nu uppgå till nära 40 millioner årligen, är ganska obetydligt. Men det skulle upphjelpa vår skeppsbyggerihandtering, så att, om t. ex. sjöfartsnäringsen hos oss råkade i stagnation, skulle skeppsbyggerierna kunna täfla på den utländska marknaden, och det torde icke vara någon obetydlighet att på detta sätt kunna hjälpa alla de arbetare, som sysselsättas vid skeppsvarfven och verkstäderna, samt bereda afsättning för vårt jern, hvilket är synnerligen viktigt för vårt land.

Det är ur denna synpunkt jag ansett mig böra bifalla det föreliggande förslaget. De af reservanternas anförda skälen synas mig endast afse att vinna ett års uppskof för att först inhemta hvad sjöfartskomitén kan hafva att anföra om denna sak. Men då bevillningsutskottet ansett, att denna fråga icke har något väsentligare sammanhang med sjöfartskomiténs utredning, tror jag, att utskottet haft giltig anledning att framkomma med detta sitt förslag. Nu kan man ju välja mellan att fortsätta på den väg, hvarjå sistlidne riksdag inslog, och bevilja restitution vid reparation eller förbyggnad af fartyg, eller ock, såsom mig synes enklare, låta staten direkt hjälpa skeppsbyggerierna genom den här föreslagna godtgörelsen. Ty jag anser, att restitutionens beräkning blir mera invecklad, ja nästan omöjligt att verkställa. Blir det sedan fråga om sjöfartsnäringsens upphjelpande och man anser sig böra slå in på att gifva seglationspremier, så går det ju äfven an att försöka dermed, derest komitén anser det lämpligt. Men då kommer det säkerligen att gälla mycket penningar, att döma efter andra land, der man uppförat 13 à 15 millioner på sådana premier, men icke kommit stort

Ang. godtgö-
relse till
skeppsbyggeri-
näringens upp-
muntran.

(Forts.)

längre för det. Detta är dock en vidt omfattande fråga, som bör tagas under ompröfnig först efter det komitén afgifvit sitt förslag samt detta granskats af de myndigheter, som hafva med saken att skaffa.

Den nu föreliggande frågan har jag emellertid, såsom nämndt, sett endast från skeppsbyggeri- och jernhandteringens synpunkt, och ur denna synpunkt ber jag att få yrka bifall till utskottets förslag.

Häruti instämde herrar *Bergendahl* och *De Laval*.

Herr Hedin: Jag skall anhålla att få fästa kammarens uppmärksamhet på att, praktiskt sedt, är det alldeles komplett likgiltigt hvilket beslut kammaren fattar i förevarande fråga, om kammaren afslår förslaget eller blott, såsom här är föreslaget, voterar i princip det ifrågasatta premieringssystemet. Ty detta votum kommer, äfven om Första Kammaren fattar samma beslut, icke att leda derhän, att något svenskt skeppsbyggeri i följd deraf får ut ett öre, enär till betalande af dessa premier icke finnes en skillning, som någon myndighet, vare sig Kongl. Maj:t eller någon underordnad, kan därför disponera. För att Riksdagens beslut i detta fall skulle få någon effekt, måste Riksdagen också bevilja dessa medel, säga hvarifrån dessa premiemedel skola tagas.

Det är alltså, såsom jag förut sagt, alldeles likgiltigt huru kammaren i afseende å denna punkt beslutar.

Herr Bengtsson i Gullåkra: Jag skulle väl kunna afstå från att begära ordet, men jag kan dock icke underlåta att gent emot bevillningsutskottets ärade ordförande och herr Danielson, då de sagt sig icke kunna förstå huru föreliggande förslags antagande skulle kunna skada sjöfartsnäringen, anmärka att jag tror, att man just dermed skulle komma att mycket skada denna näring, som man vill uppmuntra. Ty enligt detta förslag skulle ju verkstäderna, om de byggde för utländsk räkning, erhålla premier, och dermed skulle ju också de utländska köparne af fartyg komma i en bättre ställning än de inhemska rederierna. Och det är ju mycket väl tänkbart, att en utlänning, som i Sverige fått till följd af dylik premie sitt fartyg för billigare pris än den inhemska köparen, sedermera skickar öfver sitt fartyg till Sverige att gå i fraktfart emellan svenska hamnar. Kan något sådant lända till uppmuntran för den svenska sjöfarten? Jag tror det icke. Då detta förslags antagande sålunda skulle bereda utlänningen tillfälle till att få sina fartyg byggda i Sverige för billigare pris än den svenska redaren kan få dem för, synes mig detta förslag stå temligen tydligt i strid med önskan om sjöfartsnäringens upphjelpande. Jag vidhåller därför mitt yrkande om afslag.

Herr Johansson i Bastholmen: Herr Melin yttrade i slutet af sitt anförande, att den hufvudsakliga vigten för sjöfarten vore att få goda, billiga och tidsenliga fartyg. Just af dessa skäl kommer jag till ett alldeles motsatt resultat. Just af dessa skäl ber jag att få yrka bifall till utskottets förslag.

*Ang. godtgörelse till skeppsbyggeri-
näringsens upp-
muntran.*

(Forts.)

Herr E. G. Boström: Jag vill endast med några ord besvara herr Hedins anförande. Herr Hedin förmenade, att det vore komplett likgiltigt, hvilket beslut kammaren fattade i denna fråga, ty förslaget kunde i allt fall icke komma till utförande, då Riksdagen icke för ändamålet anslagit medel. Det förefaller mig ganska egendomligt, detta påstående, då jag jemför det föreslagna med tulltaxans nu gällande bestämmelser. I denna punkt heter det nu: »Vid reparation eller förbyggnad af utländska fartyg eller af inhemska ångfartyg om minst 500 tons bruttodrägtighet eller segelfartyg om minst 300 tons bruttodrägtighet erhålles, sedan inför generaltullstyrelsen blifvit styrkt, att reparationen eller förbyggnaden afslutats, restitution af erlagd införselstull för de materialier och skeppsförnödenheter, icke hänförliga till husgerådssaker eller proviant, dem innehafvare af skeppsvarf eller verkstad genom behöriga intyg visat hafva varit till fartygets reparation eller förbyggnad använda och för sådant ändamål från utlandet införda.» Det står alls icke der, att dessa medel skola utanordnas af tullmedlen, utan detta anses falla af sig sjelf, då bestämmelsen har sin plats bland underrättelserna om hvad vid tulltaxans tillämpande bör iakttagas. Här begagnas samma uttryck, som förut användts, och jag föreställer mig, att ingen tvekan kan förefinnas derom, att icke, om Riksdagen nu beslutar i enlighet med utskottets förslag, dessa medel skola utbetalas af generaltullstyrelsen af tillgängliga tullmedel. Herr Hedins yttrande förefaller mig desto mera egendomligt, som kommerskollegium och generaltullstyrelsen, hvilka behandlat frågan, icke funnit skäl att framställa denna anmärkning, hvilket de säkerligen icke, såsom motståndare till densamma, skulle underlåtit, i händelse de ansett samma anmärkning hafva något fog för sig. Jag vill äfven till sist erinra, att tulltaxeunderrättelserna innehålla bestämmelser så väl om afgifter, som skola utgå, såsom lastpenningarne, som ock när eljest tullpliktigt gods befrias från stadgad afgift. Jag kan därför icke finna herr Hedins inkast hafva något skäl för sig.

Herr Hedin: Jag ber om ursäkt, men min anmärkning har verkligen den betydelse, som jag nyss framhöll. Att icke generaltullstyrelsen eller kommerskollegium framställt denna anmärkning, är i min tanke mycket förklarligt. De hafva icke haft att gifva Kongl. Maj:t några råd om huru Kongl. Maj:t skulle gå till väga, om Kongl. Maj:t ville hos Riksdagen begära ett förslagsanslag för ändamålet eller begära bemyndigande af Riksdagen att låta medlen utbetalas genom tullstyrelsen af tullmedel. Det var icke derom

Ang. godtgö-
relse till
skeppsbyggeri-
näringens upp-
muntran.
(Forts.)

dessa myndigheter skulle yttra sig. Tvärtom tror jag att det skulle ansetts högst närgånget af dem att vilja lära Kongl. Maj:t ett sådant A B C. Den jemförelse som herr ordföranden i bevillningsutskottet gjorde emellan sådana utbetalningar, hvarom här är fråga, och så kallad restitution af tullmedel, var ej lyckligt funnen. Att utbetala en lagstadgad restitution af tullmedlen är en lika naturlig åtgärd som att återställa en af misstag fordrad och erlagd tullafgift: att det ena som det andra verkställes, utan vidare, af vederbörande myndighet, är ganska klart och gifvet. Men hvar finnes den myndighet, som på grund af ett Riksdagens fattade beslut, som ej innebär annat än ett principbetänkande, kan auktoriseras att betala ut de medel, som må erfordras för principens genomförande, men icke blifvit anslagna? Denna sak är verkligen så enkel, att det ej tjenar något till att vidare diskutera den.

Öfverläggningen var slutad. I öfverensstämmelse med de yrkanden, som derunder förekommit, gaf herr talmannen propositioner *dels* på bifall till utskottets hemställan och *dels* på afslag å såväl nämnda hemställan som den i ämnet väckta motionen. Herr talmannen förklarade sig anse den förra propositionen vara med öfvervägande ja besvarad, men som votering begärdes, blef nu uppsatt, justerad och anslagen en så lydande omröstningsproposition:

Den, som bifaller hvad bevillningsutskottet hemställt i 11:te punkten af betänkandet n:o 7, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

nej;

Vinner Nej, har kammaren afslagit så väl utskottets nämnda hemställan som herr grefve Strömfelts i ämnet väckta motion.

Röstsedlarne uppräknades och visade 63 ja, men 124 nej, hvaran kammaren beslutat i enlighet med nej-propositionens innehåll.

Som tiden nu var långt framskriden, uppsköts den vidare fördragningen af det föreliggande betänkandet till kl. 7 e. m., till hvilken tid kammarens ledamöter genom utfärdadt anslag kallats att åter sammanträda.

§ 8.

Godkändes statsutskottets förslag till Riksdagens skrifvelse, n:o 35, till Konungen, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående

ändring i vilkoren för öfverlåtelse till Göteborgs stad af eganderätten till kronans andel i förra ostindiska kompaniets fastighet i nämnde stad.

§ 9.

Herr vice talmannen *L. O. Larsson* aflemnade en af honom jemte herr *P. O. Hörnfeldt* undertecknad motion, n:o 233, om beviljande af statspension åt afidne generaldirektören Magnus Huss' efterlemnade enka.

Denna motion bordlades.

Härefter åtskildes kammarens ledamöter kl. 3,51 e. m.

In fidem

A. E. J. Johansson.